EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Gada ziņojums par ES kopuzņēmumiem attiecībā uz 2019. finanšu gadu

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg
T +352 4398 – 1 **E** eca-info@eca.europa.eu **eca.europa.eu**

Saturs

Akronīmi 3

1. nodaļā. ES kopuzņēmumi un ERP revīzija 6

Ievads 7

ES kopuzņēmumi 8

Kopuzņēmumi, kas darbojas, īstenojot pētniecības pamatprogrammas 10

Mūsu revīzija 21

2. nodaļā. Pārskats par revīzijas rezultātiem 24

Ievads 25

Mūsu ikgadējās revīzijas rezultāti kopuzņēmumos par 2019. finanšu gadu kopumā ir pozitīvi 26

Uz kopuzņēmumiem attiecināmi revīzijas rezultāti, par kuriem ziņots citos nesenos ERP dokumentos 40

3. nodaļā. ES kopuzņēmumu ticamības deklarācijas 42

3.1. Ticamības deklarācijas pamatojošā informācija 43

Kopuzņēmumi, kas īsteno ES pamatprogrammas 46

3.2. Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas izpētes kopuzņēmums (*SESAR*) 47

3.3. Kopuzņēmums "*Clean Sky*" 56

3.4. Kopuzņēmums novatorisku zāļu jomā uzsāktās ierosmes īstenošanai (*IMI*) 64

3.5. Kopuzņēmums "Kurināmā elementi un ūdeņradis" (*FCH*) 73

3.6. Kopuzņēmums "Elektroniskie komponenti un sistēmas Eiropas vadošās lomas nostiprināšanai" (*ECSEL*) 81

3.7. Biorūpniecības kopuzņēmums (*BBI*) 91

3.8. Kopuzņēmums *Shift2Rail* (*S2R*) 99

Kopuzņēmums, kas darbojas *Euratom* ietvaros 105

3.9. *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotais Eiropas kopuzņēmums (*F4E*) 106

Akronīmi

Akronīmu sarakstā iekļautas ES aģentūras un citas šajā pārskatā minētās Savienības struktūras.

Akronīms	Pilns nosaukums
"Apvārsnis 2020"	pētniecības un inovācijas pamatprogramma "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. g)
7. PP	Septītā pamatprogramma pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai (2007.–2013. g.)
ARTEMIS	Kopuzņēmums, kas izveidots, lai ieviestu kopīgu tehnoloģiju ierosmi iegulto datorsistēmu jomā
BBI	Biorūpniecības kopuzņēmums
COSO	Tredveja komisijas organizāciju atbalsta komiteja
CS	kopuzņēmums "*Clean Sky*"
DFS	daudzgadu finanšu shēma
EASA	Eiropas Savienības Aviācijas drošības aģentūra
ECSEL	kopuzņēmums "Elektroniskie komponenti un sistēmas Eiropas vadošās lomas nostiprināšanai"
EISI	Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments
EIT	Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts
ENIAC	Eiropas Nanoelektronikas iniciatīvas konsultatīvā padome
ES	Eiropas Savienība
EUAN	Eiropas Savienības aģentūru tīkls
Euratom	Eiropas Atomenerģijas kopiena
EUROHPC	Eiropas Augstas veiktspējas datošanas kopuzņēmums
EVM	iegūtās vērtības pārvaldība
F4E	kopuzņēmums "*Fusion for Energy*"

FCH	kopuzņēmums “Kurināmā elementi un ūdeņradis”
FPS	finanšu pārskatu sertifikāts
GERD	bruto iekšzemes izdevumi pētniecības un izstrādes jomā
IA	izpildaģentūra
IFAC	Starptautiskā Grāmatvežu federācija
IKAA	ieguldījumi natūrā papildu pasākumos
IKOP	ieguldījumi natūrā pamatdarbībās
IKS	Komisijas iekšējās kontroles sistēma (2017. g.)
IMI	kopuzņēmums novatorisku zāļu jomā uzsāktās ierosmes īstenošanai
INTOSAI	Augstāko revīzijas iestāžu starptautiskā organizācija
ISA	*IFAC* starptautiskie revīzijas standarti
ISSAI	*INTOSAI* augstāko revīzijas iestāžu starptautiskie standarti
ITER	Starptautiskais eksperimentālais kodoltermiskais reaktors
KRD	Komisijas Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta (RTD ĢD) Kopējais revīzijas dienests
KU	kopuzņēmums
LESD	Līgums par Eiropas Savienības darbību
MUS	izlases veidošana pēc naudas vienības principa
NVE	norīkotais valsts eksperts
PMO	Atalgojuma un individuālo tiesību birojs
RTD ĢD	Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts
S2R	kopuzņēmums *Shift2Rail* (Eiropas Dzelzceļa iniciatīva)
SESAR	Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas izpētes kopuzņēmums

TEN-T	Eiropas transporta tīkla programma
VFI	valsts finansēšanas iestāde

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

1. nodaļā

ES kopuzņēmumi un ERP revīzija

Ievads

1.1. Eiropas Revīzijas palāta (ERP) ir izveidota ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) kā Eiropas Savienības (ES) finanšu ārējās revīzijas iestāde. Pildot šo uzdevumu, mēs darbojamies kā neatkarīga Savienības iedzīvotāju finansiālo interešu aizstāve, sekmējot ES finanšu labāku pārvaldību. Plašāku informāciju par mūsu darbu var atrast pārskatos par mūsu darbību, mūsu sagatavotajos pārskatos par ES budžeta izpildi, īpašajos ziņojumos, vispārējā stāvokļa apskatos un atzinumos par jauniem vai grozītiem ES tiesību aktiem vai citiem lēmumiem, kuri ietekmē finanšu pārvaldību.

1.2. Saskaņā ar mums dotajām pilnvarām mēs ik gadu pārbaudām ES kopuzņēmumu pārskatus un tiem pakārtotos darījumus. ES kopuzņēmumi ir publiskā un privātā sektora partnerības struktūras, kas izveidotas ar ES Padomes regulām.

1.3. Šajā ziņojumā ir izklāstīti mūsu veiktās ES kopuzņēmumu (kopā saukti par "kopuzņēmumiem" vai "KU") revīzijas rezultāti par 2019. finanšu gadu. Ziņojums ir strukturēts šādi:

— 1. nodaļā aprakstīti kopuzņēmumi un mūsu veiktās revīzijas veids;

— 2. nodaļā ir apkopoti revīzijas rezultāti;

— 3. nodaļā ir iekļautas ticamības deklarācijas par katru no astoņiem kopuzņēmumiem, kā arī mūsu atzinumi un apsvērumi, pirmkārt, par kopuzņēmumu pārskatu ticamību un, otrkārt, par pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību.

ES kopuzņēmumi

Publiskā un privātā sektora partnerības kā spēcīgs instruments pētniecības un inovācijas īstenošanai Eiropā

1.4. Viens no galvenajiem ES mērķiem ir veicināt investīcijas pētniecībā, lai stimulētu ES konkurētspēju. Viens no pieciem galvenajiem 2010. gadā pieņemtās stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem ir veltīt 3 % no ES iekšzemes kopprodukta (IKP) pētniecības un izstrādes darbībām (sk. ***1.1. attēlu***).

1.1. attēls. Bruto iekšzemes izdevumi pētniecībai un izstrādei ES 28 valstīs (procentos no IKP), 2003.–2018. g.

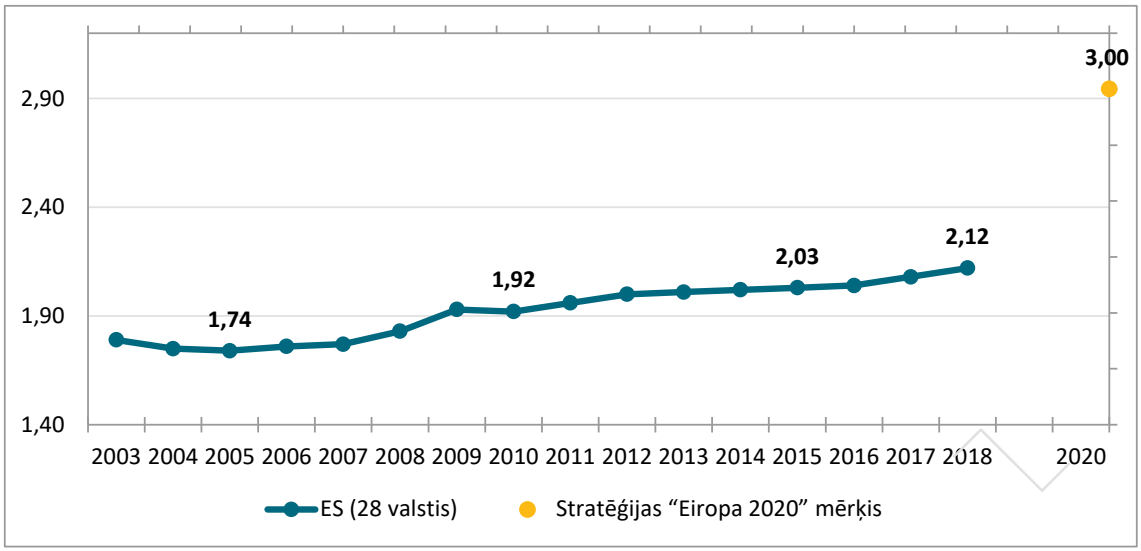

Avots: ERP, pamatojoties uz *Eurostat* datiem (2020. gada jūnijs).

1.5. Komisija 2005. gada jūnijā nāca klajā ar ziņojumu "Atbalsts publiskajām un privātajām partnerībām pētniecības un izstrādes jomā nolūkā, lai veicinātu Eiropas rūpniecības konkurētspēju", aicinot izveidot kopīgas tehnoloģiju ierosmes (KTI) kā īpašas programmas nolūkā īstenot nozaru stratēģiskās pētniecības programmas, kā juridisko formu izmantojot kopuzņēmuma formu (sk. ***1.2. attēlu***). Viens no galvenajiem elementiem bija apvienot spēkus ar privāto sektoru un dalībvalstīm, lai sasniegtu rezultātus, kurus viena valsts vai uzņēmums, visticamāk, atsevišķi nespētu sasniegt.

1.2. attēls. No ES stratēģiskajām programmām līdz kopuzņēmumiem

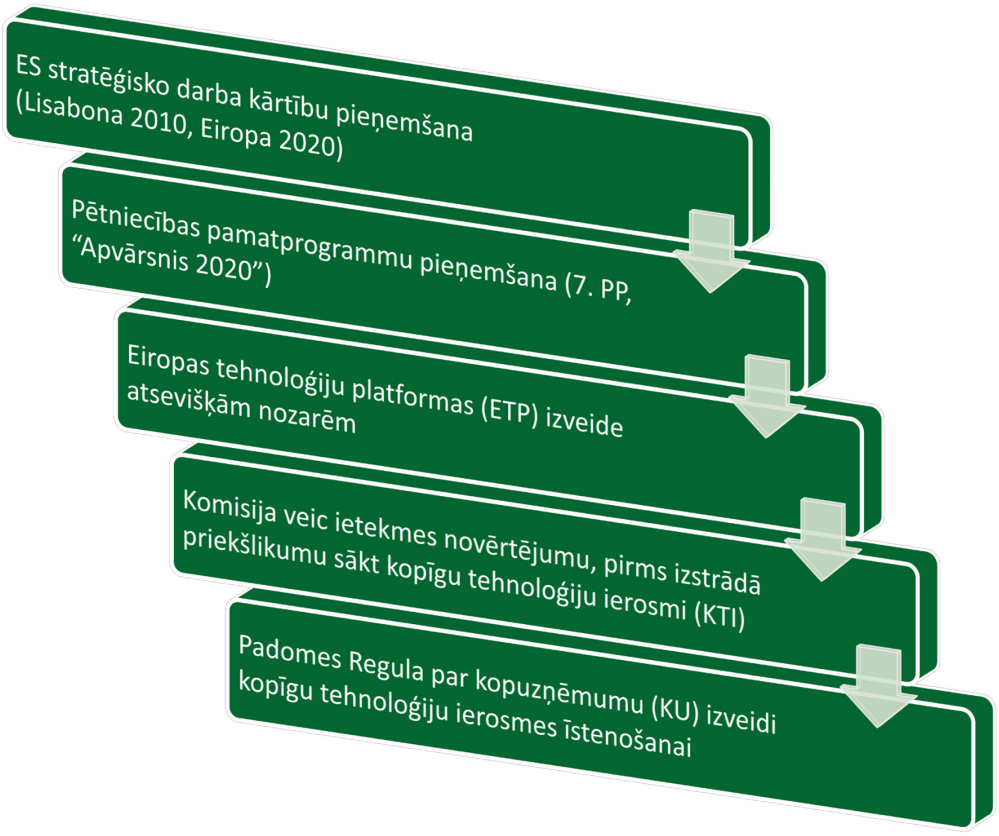

Avots: ERP.

Kopuzņēmumi, kas darbojas, īstenojot pētniecības pamatprogrammas

1.6. Kopuzņēmumi ir partnerības starp Komisiju un nozari un dažos gadījumos arī pētniecības vai starpvaldību organizācijām, un to mērķis ir pietuvināt tirgum projektu rezultātus stratēģiskās pētniecības un inovācijas jomās un uzlabot saikni starp pētniecību un sabiedrības izaugsmi. Kopuzņēmumi ir izveidoti saskaņā ar LESD 187. pantu vai – kopuzņēmuma "Kodolsintēze enerģijas ieguvei" (*F4E*) gadījumā – saskaņā ar Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līguma 45.–51. pantu.

1.7. Kopuzņēmumi ir publiskā un privātā sektora partnerības veids, un tiem ir piešķirts juridiskas personas statuss. Publiskā sektora dalībnieks parasti ir ES (ko pārstāv Komisija), un privātā sektora dalībnieki ir nozares un dažos gadījumos arī pētniecības pārstāvji. Ir arī citi partneri (iesaistītās valstis, starptautiskās organizācijas). Kopuzņēmumi pieņem savu pētniecības programmu un piešķir finansējumu, galvenokārt izmantojot atklātus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus. Izņēmums ir kopuzņēmums *F4E*, kas atbild par Eiropas ieguldījuma nodrošināšanu Starptautiskajā eksperimentālajā kodoltermiskajā reaktorā (*ITER*), kurš ir pasaulē lielākā zinātniskā partnerība ar mērķi demonstrēt kodolsintēzi kā dzīvotspējīgu un ilgtspējīgu enerģijas avotu.

1.8. Kopuzņēmumi ir ļoti pamanāmi, un tiem ir būtiska ietekme uz svarīgām Eiropas iedzīvotāju ikdienas dzīves jomām, piemēram, transportu, enerģētiku, veselību, bioekonomiku un digitālo ekonomiku. Šajā ziņojumā mēs atsaucamies uz konkrētiem kopuzņēmumiem, izmantojot akronīmus, kuru saraksts ir sniegts ziņojuma sākumā.

1.9. Saskaņā ar Septīto pamatprogrammu pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai (7. PP), pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, Padome pieņēma regulas, ar kurām izveido pirmos sešus kopuzņēmumus: Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas izpēte (*SESAR*), kopīga tehnoloģiju ierosme "*Clean Sky*" (*CS*), novatorisku zāļu ierosme (*IMI*), kurināmā elementi un ūdeņradis (*FCH*), nanoelektronika (*ENIAC*) un iegultās sistēmas (*ARTEMIS*).

1.10. Visu to kopuzņēmumu darbība, kas izveidoti saskaņā ar Septīto pamatprogrammu, 2014. gadā saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" tika pagarināta vēl par desmit gadiem (t. i., līdz 2024. gadam). ES kopējais finanšu ieguldījums kopuzņēmumos divkāršojās. Turklāt tika izveidoti divi jauni kopuzņēmumi – biorūpniecībai (*BBI*) un *Shift2Rail* (*S2R*), savukārt *ARTEMIS* un *ENIAC*

tika apvienoti vienā kopuzņēmumā – elektroniskajos komponentos un sistēmās Eiropas vadošās lomas nostiprināšanai (*ECSEL*) (sk. ***1.3. attēlu***).

1.3. attēls. Eiropas kopuzņēmumu attīstība

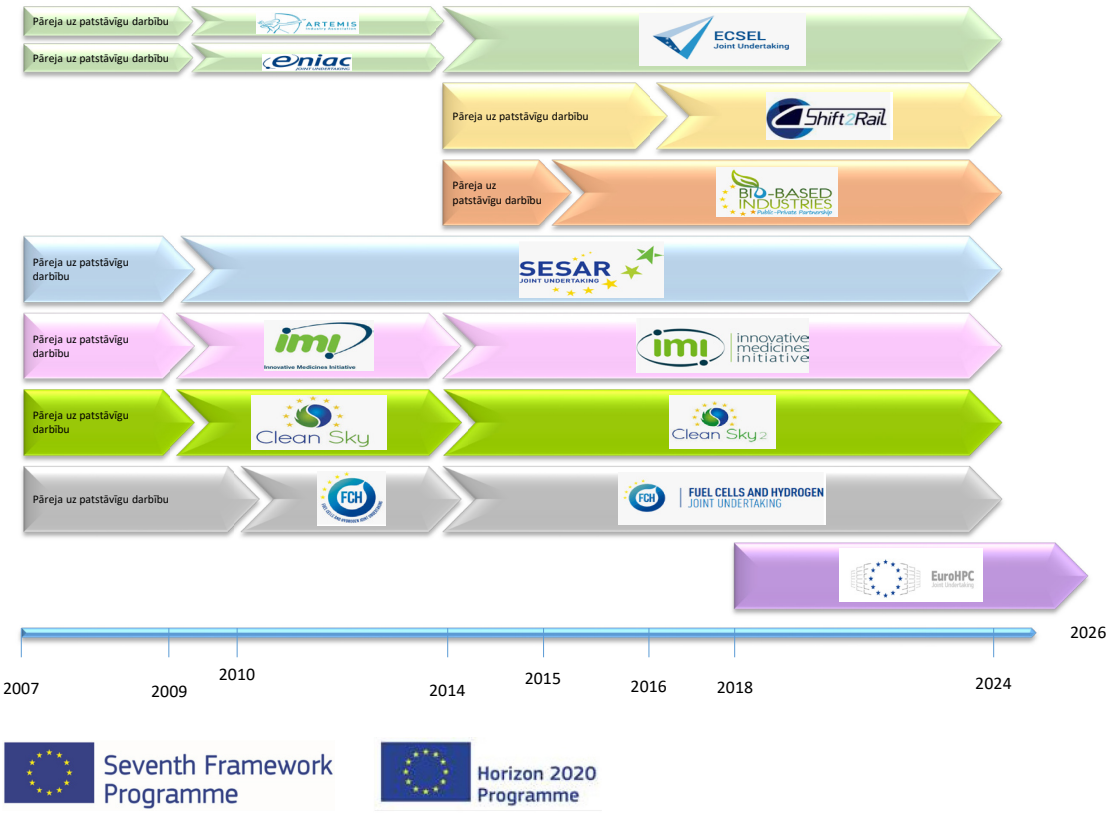

Avots: EK, pamatojoties uz Padomes regulām, ar kurām izveido kopuzņēmumus; ERP izmaiņas.

Kopuzņēmumi, kas darbojas, īstenojot pamatprogrammu "Apvārsnis 2020"

1.11. Šie kopuzņēmumi īsteno konkrētas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" daļas tādās jomās kā transports (*CS2*, *S2R* un *SESAR*), transports/enerģētika (*FCH2*), veselība (*IMI2*), biorūpniecība (*BBI*) un elektroniskie komponenti un sistēmas (*ECSEL*). Katra kopuzņēmuma galvenie mērķi kopā ar to ticamības deklarācijām ir izklāstīti 3. nodaļā.

1.12. Kopuzņēmums "*Clean Sky*" (*CS*) izstrādā jaunas paaudzes "zaļākus" gaisa kuģus. Tā galvenie sasniegumi līdz šim ir ārējo rotoru demonstrējums, lamināri spārni, inovatīvas rotora lāpstiņas un augstas kompresijas dzinējs vieglajiem helikopteriem, inovatīvi ledus detektoru sensori un progresīvas aviācijas elektronikas sistēmas.

1.13. Novatorisku zāļu ierosmes kopuzņēmums (*IMI*) paātrina novatorisku zāļu izstrādi, jo īpaši jomās, kurās ir neatrisinātas medicīniskas vai sociālas vajadzības. Tā galvenie sasniegumi līdz šim ir simtiem slimnīcu un laboratoriju Eiropas tīkls, kura mērķis ir veicināt antibiotiku izstrādi, testi zāļu drošuma uzlabošanai, jauna pieeja demences ārstēšanas klīniskajiem izmēģinājumiem un labāka izpratne par slimību pamatcēloņiem, piemēram, diabētu, reimatoīdo artrītu un smagu astmu.

1.14. Kopuzņēmums *Shift2Rail* (*S2R*) īsteno jauninājumus dzelzceļos, lai atbalstītu vienotas Eiropas dzelzceļa telpas izveidi. Tā galvenie mērķi ir uz pusi samazināt dzelzceļa transporta aprites cikla izmaksas, divkāršot dzelzceļa jaudu un palielināt uzticamību un precizitāti līdz pat 50 %.

1.15. Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības izpētes kopuzņēmums (*SESAR*) izstrādā nākamās paaudzes gaisa satiksmes pārvaldību. Tā galvenie sasniegumi līdz šim ir pasaules pirmais lidojums četrās dimensijās (3D + laiks), tālvadības pakalpojumi, brīvā maršrutēšana, lai samazinātu lidojumu un degvielas emisijas, un netraucēta informācijas apmaiņa starp visiem *ATM* informācijas sniedzējiem un lietotājiem.

1.16. Kopuzņēmums "Kurināmā elementi un ūdeņradis" (*FCH*) izstrādā tīrus risinājumus transportam, enerģijai un uzglabāšanai. Līdz šim galvenie sasniegumi ietver ar kurināmā elementiem darbināmu autobusu ieviešanu tīram sabiedriskajam transportam; ES vērtības ķēdes izveidi kurināmā elementu kopumam ar uzlabotiem darbības rādītājiem un samazinātām izmaksām; elektrolīzes tehnoloģijas izstrādi videi nekaitīga ūdeņraža ražošanai; mājokļu siltuma un elektroenerģijas piegādei paredzētu mikrokoģenerācijas (*mCHP*) iekārtu izstrādi un komercializāciju, kā arī uzlabotu materiālu veiktspēju un ilgizturību un samazinātas komponentu un sistēmu izmaksas. *FCH* arī uzsāka "Reģionu iniciatīvu", kurai pievienojās vairāk nekā 90 reģionu un pilsētu un 55 nozares partneri, kas veicina sinerģiju un pārdomātas specializācijas centienus Eiropā.

1.17. Biorūpniecības kopuzņēmums (*BBI*) īsteno pētniecības un inovācijas darbību programmu Eiropā; programmā novērtē to atjaunojamo bioloģisko resursu pieejamību, kurus var izmantot biomateriālu ražošanai, un uz šā pamata *BBI* atbalsta ilgtspējīgu biobāzētu vērtību ķēžu izveidi. Līdz šim tās galvenie sasniegumi ir dažādu inovatīvu bioproduktu ražošana.

1.18. Kopuzņēmums "Elektroniskie komponenti un sistēmas Eiropas vadošās lomas nostiprināšanai" (*ECSEL*) finansē pētniecības, izstrādes un inovācijas projektus

elektronikas projektēšanas un ražošanas spēju jomā. Tā galvenie sasniegumi līdz šim ir *CESAR* (izmaksu ziņā efektīvas metodes un procesi attiecībā uz drošībai nozīmīgām iegultām sistēmām), kas ir būtiski ietekmējis Eiropas iegulto sistēmu nozari, un *E3Car*, kas atrisināja galvenās problēmas, ar kurām saskārās elektriskie transportlīdzekļi, kuros izmanto modernas pusvadītāju sastāvdaļas.

1.19. Eiropas Augstas veiktspējas datošanas kopuzņēmums (*EuroHPC*) ir jaunākais kopuzņēmums, ko Padome izveidoja 2018. gada novembrī. Tā ir ES un citu Eiropas valstu kopīga iniciatīva izveidot pasaules klases superdatošanas ekosistēmu Eiropā. *EuroHPC* turpinās darboties līdz 2026. gada beigām. Šā kopuzņēmuma pārskatus mēs pirmo reizi revidēsim 2020. gadā.

F4E, kas darbojas saskaņā ar *Euratom*

1.20. *ITER* projekts tika oficiāli sākts 1988. gadā, un tā konceptuālās un projektēšanas darbības norit jau vairākus gadus. 2006. gada 21. novembrī projekta dalībnieki oficiāli vienojās būvēt un ekspluatēt eksperimentālu iekārtu, lai pierādītu kodolsintēzes kā ilgtspējīga enerģijas avota zinātnisko dzīvotspēju nākotnē. *ITER* nolīgums stājās spēkā 2007. gada 24. oktobrī, kas ir *ITER* organizācijas juridiskās izveides diena. Tā atrodas Sentpolediransā (Francijā), un galvenās kodolsintēzes iekārtas tiks uzbūvētas Kadarašā (Francijā).

1.21. Projektā ir iesaistīti septiņi galvenie partneri: ES, kuru pārstāv Eiropas Atomenerģijas kopiena (*Euratom*), Amerikas Savienotās Valstis, Krievija, Japāna, Ķīna, Dienvidkoreja un Indija. Eiropa ir uzņēmusies vadību ar 45 % būvizmaksu, no kurām 80 % finansē no ES budžeta un 20 % finansē Francija kā *ITER* uzņēmējvalsts. Pārējo *ITER* dalībnieku daļa ir aptuveni 9 % katram. Šis izmaksu sadalījums mainīsies darbības fāzē, kad Eiropa segs 34 % no izmaksām (sk. ***1.4. attēlu***).

1.4. attēls. *ITER* dalībnieku ieguldījums

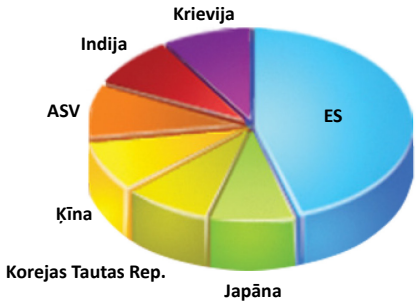

ITER dalībnieku iemaksu sadalījums.

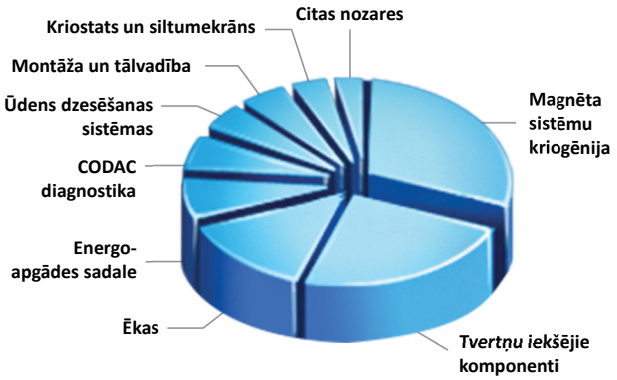

Kopējās iemaksas sadalījums (*ITER* dalībnieki + *ITER IO*)

Avots: F4E.

1.22. *ITER* celtniecības fāzē gatavo vairāk nekā 10 miljonus sastāvdaļu, kuras būvē rūpnīcās visā pasaulē. Aptuveni 75 % no *ITER* investīcijām tiek tērēti jaunu zināšanu un modernu materiālu un tehnoloģiju radīšanai. Tas sniedz Eiropas augsto tehnoloģiju nozarēm un MVU vērtīgu iespēju ieviest jauninājumus un izstrādāt atvasinātus ("*spin-off*") produktus izmantošanai ārpus kodolsintēzes (piemēram, plašāku enerģētikas nozari, aviāciju un augsto tehnoloģiju instrumentus, piemēram, kodolmagnētiskās rezonanses (KMR) skenerus).

1.23. *F4E* ir kopuzņēmums, kas atbild par Eiropas ieguldījumu *ITER* projektā. Tā galvenie mērķi ir sniegt *Euratom* ieguldījumu *ITER* un nodrošināt plašākas pieejas pasākumus kopā ar Japānu, lai ātri realizētu kodolsintēzes enerģiju. Tas arī sagatavo un koordinē pasākumu programmu, gatavojoties demonstrējumu kodolsintēzes reaktora un saistītu objektu, tostarp Starptautiskās kodolsintēzes materiālu apstarošanas iekārtas, būvniecībai. *Euratom* finansējuma saistības kopuzņēmumam *F4E* ir 6,6 miljardi EUR līdz 2020. gada beigām.

Kopuzņēmumi atrodas Eiropas Savienībā

1.24. Briselē atrodas septiņi kopuzņēmumi (*SESAR*, *CS*, *IMI*, *FCH*, *ECSEL*, *BBI* un *S2R*). *EuroHPC* atrodas Luksemburgā.

1.25. *F4E* atrodas Barselonā, Spānijā. *ITER*, kurā ES iegulda ar *F4E* starpniecību, tiek būvēts blakus Kadarašas iekārtām Sentpolediransā, Provansā, Francijas dienvidos (sk. ***1.5. attēlu***).

1.5. attēls. Kopuzņēmumi Eiropas Savienībā 2019. gadā

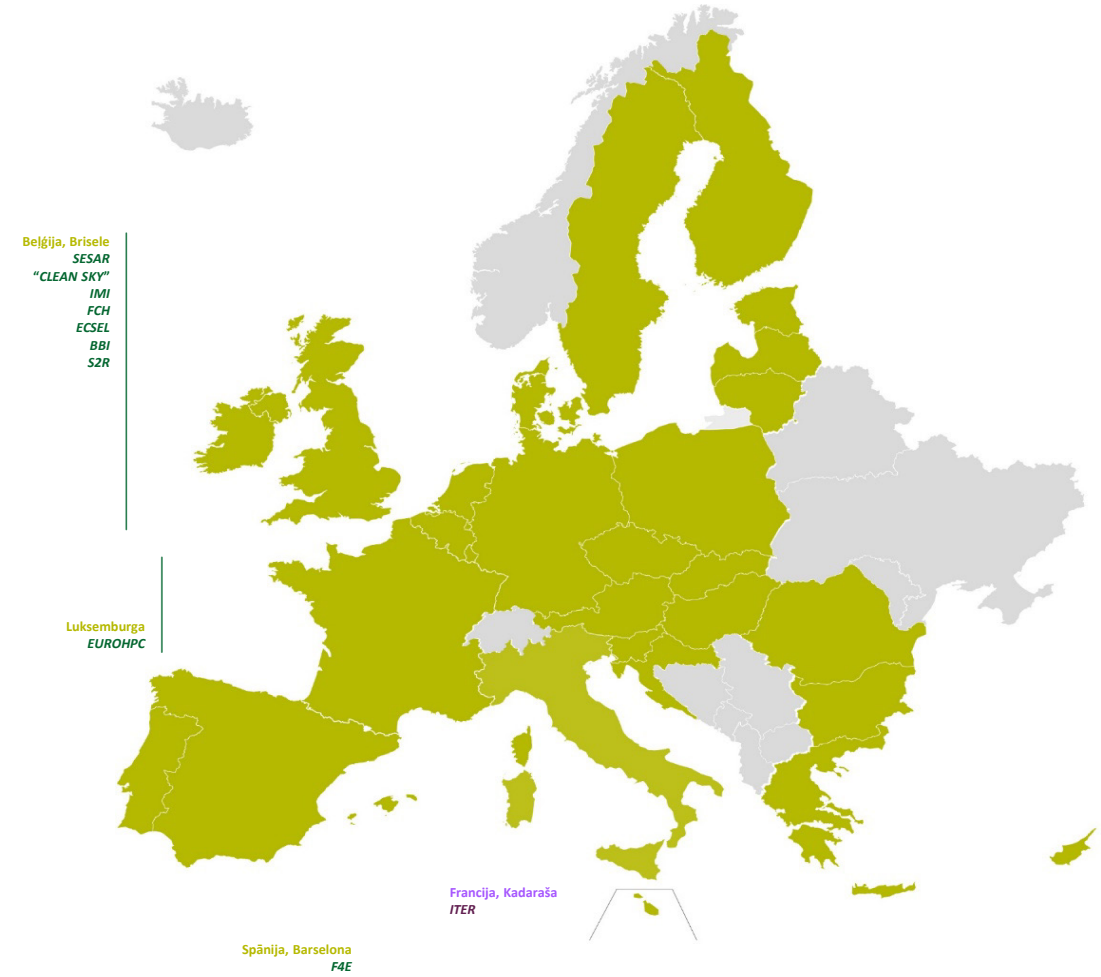

Avots: ERP.

Kopuzņēmumi, kas darbojas, īstenojot Septīto pamatprogrammu un pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", piemēro divpusējus vai trīspusējus pārvaldības modeļus

1.26. Kopuzņēmumiem ir vienāda juridiskā struktūra, tomēr katrs kopuzņēmums spēj īstenot konkrētas darbības, kam ir īpašas iezīmes, kuras nepieciešamas, lai nodarbotos ar inovāciju un pētniecību dažādās nozarēs, kuru pamatā ir dažādi tirgi. Visbiežāk tiek izmantots divpusējs modelis, kur valdē ir pārstāvēta Komisija un nozare (dažos gadījumos arī pētniecība), un tās piedalās kopuzņēmuma darbībās (*CS, IMI, FCH, BBI* un *S2R*). Pārējiem kopuzņēmumiem ir trīspusējs modelis, kur dalībvalstis vai starpvaldību organizācijas, Komisija un nozare darbojas valdē un piedalās kopuzņēmuma darbībās (*ECSEL*, *SESAR* un *EuroHPC*).

1.27. Kopuzņēmumu vispārējā pārvaldības struktūra ir parādīta ***1.6. attēlā***.

Attēls. KU vispārējā pārvaldības struktūra

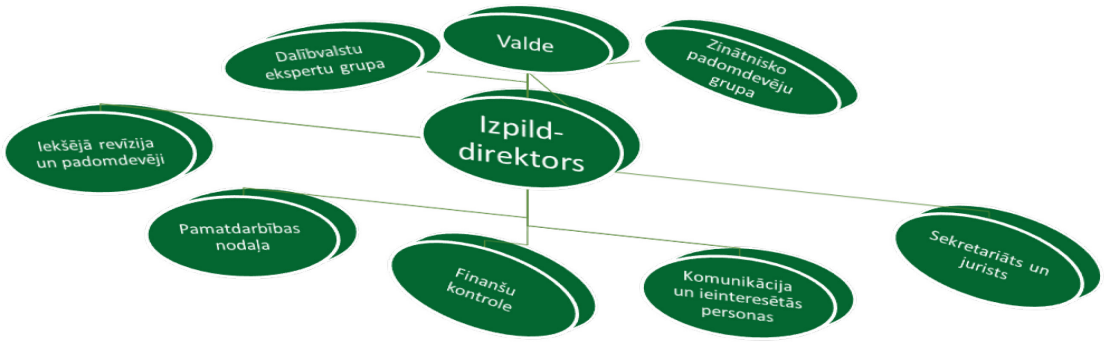

Avots: ERP.

Kopuzņēmumu veiktās Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pētniecības darbības finansē gan ES, gan nozares un pētniecības partneri

1.28. Visi dalībnieki piedalās kopuzņēmumu pētniecības un inovācijas darbību finansēšanā. No vienas puses, ES, kuru pārstāv Komisija, nodrošina naudas līdzekļus no Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020", lai ES līdzfinansētu kopuzņēmumu pētniecības un inovācijas projektus. *SESAR* saņēma finansējumu arī no Eiropas transporta tīkla (*TEN-T*) programmas[1] saskaņā ar iepriekšējo daudzgadu finanšu shēmu (DFS 2007.–2013. gadam) un no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI)[2] saskaņā ar pašreizējo DFS 2014.–2020. gadam. No otras puses, nozares un pētniecības partneri (privātā sektora dalībnieki) sniedz ieguldījumu natūrā, īstenojot pētniecības un inovācijas darbības, kurās tie investē paši savus finanšu resursus, cilvēkresursus, aktīvus un tehnoloģijas. Gan ES, gan privātā sektora partneri nodrošina vienādus skaidras naudas ieguldījumus kopuzņēmumu administratīvo izmaksu finansēšanai.

1.29. Attiecībā uz iepriekšējo 2007.–2013. gada DFS kopuzņēmumu līdzekļi bija aptuveni 3,6 miljardi EUR jeb aptuveni 7 % no kopējā Septītās pamatprogrammas budžeta. Tā kā privāto partneru ieguldījumam natūrā ir jābūt vismaz vienādam ar

[1] 350 miljoni EUR.

[2] 10 miljoni EUR.

ES līdzfinansējuma summu, ES finansējums 3,6 miljardu EUR apmērā piesaistīja aptuveni 8,7 miljardus EUR Septītās pamatprogrammas pētniecības un inovācijas projektiem.

1.30. Pašreizējā 2014.–2020. gada DFS kopuzņēmumi pārvalda aptuveni 7,2 miljardus EUR jeb 10 % no kopējā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta. Kā redzams ***1.7. attēlā***, šis ES finansējums savukārt piesaista aptuveni 17 miljardus EUR vērtus pētniecības un inovācijas projektus pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" jomās, kas piešķirtas kopuzņēmumiem.

1.7. attēls. Kopuzņēmumu līdzfinansējums un privātā sektora dalībnieku ieguldījumu natūrā piesaiste pamatprogrammā "Apvārsnis 2020"

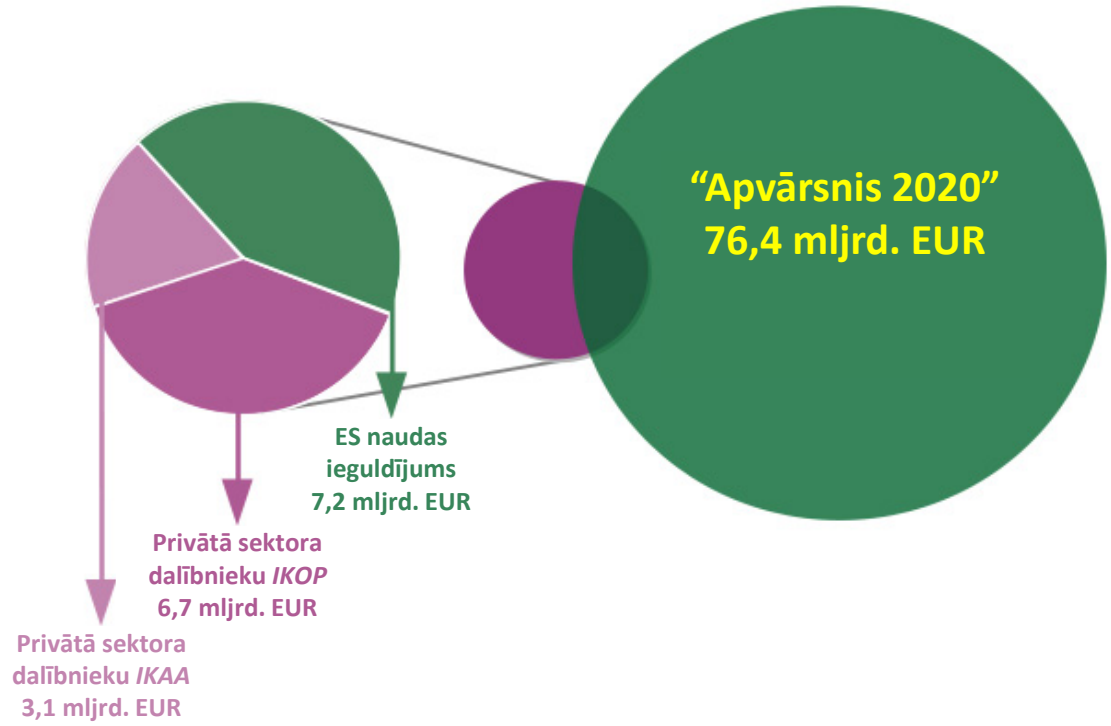

Avots: ERP.

1.31. Attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbībām attiecīgās kopuzņēmumu izveides regulas nosaka gan ES naudas ieguldījumu summu, gan privātā sektora dalībnieku ieguldījumu natūrā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pētniecības un inovācijas projektiem, kā parādīts ***1.8. attēlā***.

1.8. attēls. Dalībnieku ieguldījumi kopuzņēmumu darbības laikā (miljoni EUR)

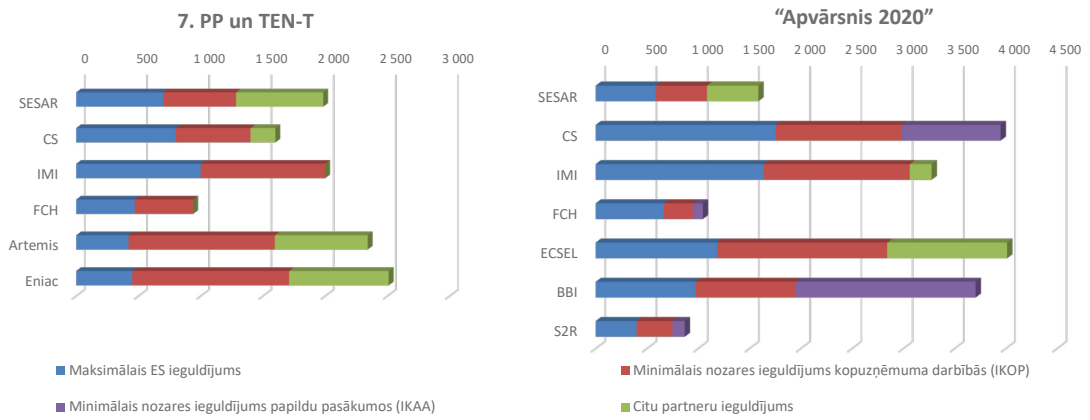

Avots: ERP.

1.32. Programmā "Apvārsnis 2020" ir divu veidu privātā sektora dalībnieku ieguldījumi: visos kopuzņēmumos privātā sektora dalībnieku pienākums ir ieguldīt obligātu summu kopuzņēmuma pētniecības un inovācijas projektu kopējās izmaksās. Šis ieguldījums atbilst starpībai starp projekta kopējām izmaksām un ES līdzfinansējumu. Četru kopuzņēmumu (*CS, FCH, BBI* un *S2R*) gadījumā privātā sektora dalībniekiem ir arī jānodrošina obligāta apmēra ieguldījumi natūrā, lai finansētu darbības, ko veic ārpus kopuzņēmumu darba plāniem, bet kas ietilpst kopuzņēmumu mērķu darbības jomā.

1.33. 2019. gadā visu kopuzņēmumu kopējais maksājumu budžets bija aptuveni 1,9 miljardi EUR (2018. gadā – 2 miljardi EUR). Septiņiem kopuzņēmumiem, kas īsteno pētniecības programmas darbības, 2019. gada maksājumu budžets bija 1,2 miljardi EUR (2018. gadā – 1,2 miljardi EUR), savukārt *F4E* tas bija 0,7 miljardi EUR (2018. gadā — 0,8 miljardi EUR).

1.34. 2019. gada beigās kopuzņēmumi, kas darbojās programmā "Apvārsnis 2020", nodarbināja 229 darbiniekus (pagaidu darbiniekus un līgumdarbiniekus) un astoņus norīkotus valstu ekspertus (NVE) (2018. gadā — 225 darbinieki un septiņi NVE). *F4E* strādāja 437 darbinieki (ierēdņi, pagaidu darbinieki un līgumdarbinieki) un divi NVE (2018. gadā – 442 darbinieki). Kopuzņēmumos aizpildīto štata vietu skaits 2018. un 2019. gada beigās ir parādīts ***1.9. attēlā***.

1.9. attēls. Faktiski aizpildīto štata vietu skaits kopuzņēmumos (2018. un 2019. gadā)

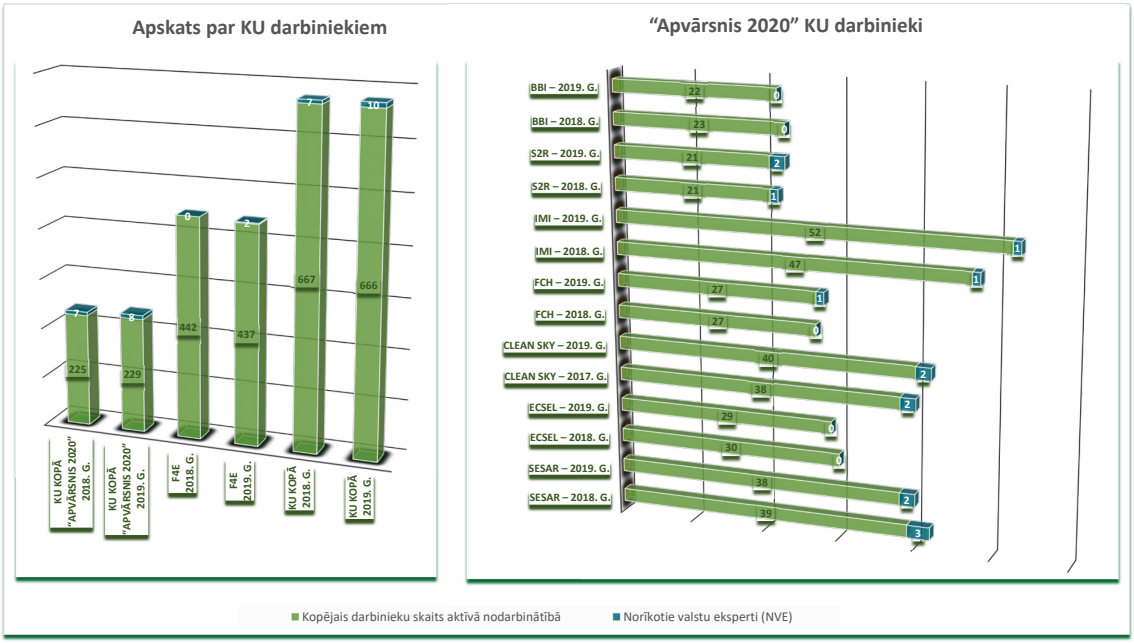

Avots: ERP, pamatojoties uz kopuzņēmumu sniegtajiem datiem.

Budžeta un budžeta izpildes apstiprināšanas kārtība ir līdzīga visiem kopuzņēmumiem

1.35. Eiropas Parlaments un Padome ir atbildīgi par kopuzņēmumu gada budžeta un budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrām. Budžeta izpildes apstiprināšanas procedūras laika grafiks ir parādīts ***1.10. attēlā***.

1.10. attēls. Ikgadējā budžeta izpildes apstiprināšanas procedūra

Avots: ERP.

Mūsu revīzija

Mūsu pilnvaras attiecas uz kopuzņēmumu gada pārskatu un tiem pakārtoto darījumu revīziju

1.36. Kā noteikts LESD 287. pantā, mēs revidējām:

a) visu astoņu kopuzņēmumu gada pārskatus par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu;

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību.

1.37. Pamatojoties uz mūsu veiktās revīzijas rezultātiem, mēs iesniedzam Eiropas Parlamentam un Padomei vienu ticamības deklarāciju par katra kopuzņēmuma pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Attiecīgā gadījumā mēs papildinām ticamības deklarāciju ar būtiskiem revīzijas apsvērumiem (sk. 3. nodaļu).

1.38. Saskaņā ar ES Finanšu regulas 70. panta 6. punktu un 71. pantu visu kopuzņēmumu pārskatu ticamības revīzija tiek uzticēta neatkarīgiem ārējās revīzijas uzņēmumiem. Saskaņā ar starptautiskajiem revīzijas standartiem mēs pārbaudījām šo ārējās revīzijas uzņēmumu darba kvalitāti un guvām pietiekamu pārliecību, ka mēs varam paļauties uz šo uzņēmumu darbu, formulējot revīzijas atzinumus par kopuzņēmumu 2019. gada pārskatu ticamību.

Mūsu revīzijā tiek apzināti galvenie riski un tiek vērsta uzmanība uz tiem

1.39. Mūsu revīzijas ir paredzētas, lai vērstu uzmanību uz galvenajiem apzinātajiem riskiem. Kopuzņēmumu gada pārskatu un pakārtoto darījumu 2019. gada revīzija tika veikta, ņemot vērā mūsu riska novērtējumu, kas īsumā izklāstīts turpmāk.

Risks, kādam pakļauta pārskatu ticamība, ir zems vai vidējs

1.40. Kopumā mēs uzskatām, ka gada pārskati ir pakļauti zemam riskam attiecībā uz ticamību. Tomēr sakarā ar būtiskām izmaiņām grāmatvedības politikā 2018. gadā *F4E* risks tika novērtēts atkārtoti un atzīts par vidēju. Kopuzņēmumu pārskatus sagatavo, piemērojot grāmatvedības noteikumus, ko pieņēmis Komisijas grāmatvedis.

Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem. Pagātnē konstatēto būtisko kļūdu skaits bija neliels.

Risks, kādam pakļauta ieņēmumu likumība un pareizība, kopumā ir zems

1.41. Kopuzņēmumu ieņēmumus 2019. gadā galvenokārt veidoja finanšu ieguldījumi no Komisijas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un *Euratom* budžetiem. Kā noteikts KU regulās, par budžetu un no tā izrietošajiem ieņēmumiem vienojas ar budžeta lēmējinstitūcijām gada budžeta procedūras laikā.

Risks, kādam pakļauta personāla un administratīvo maksājumu likumība un pareizība, kopumā ir zems

1.42. Risks, kas saistīts ar maksājumu likumību un pareizību, tika uzskatīts par zemu attiecībā uz personāla un administratīvajiem maksājumiem. Algas pārvalda Komisijas Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (*PMO*), kuru revidējam administratīvo izdevumu īpašo izvērtējumu ietvaros. Saistībā ar personāla izdevumiem pēdējos gados neesam konstatējuši būtiskas kļūdas. Darbā pieņemšanas procedūru likumība un pareizība kopumā ir pakļauta zemam riskam, bet šis risks bija vidējs kopuzņēmumam *F4E*, kur iepriekš tika konstatētas nopietnas nepilnības darbā pieņemšanas procedūrās. Īpaša uzmanība tika pievērsta arī tam, ka 2019. gadā kopuzņēmumi izmantoja pagaidu darbiniekus.

Risks, kādam ir pakļauta pamatdarbības maksājumu likumība un pareizība, kopumā ir vidējs

1.43. Attiecībā uz starpposma un galīgajiem dotācijas maksājumiem tika novērtēts, ka risks kopumā ir vidējs, jo šie maksājumi balstās uz saņēmēju izmaksu deklarācijām, kas parasti ir sarežģītas. Turklāt attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotācijas maksājumiem finanšu pārskatu apliecinājumi (*CFS*) no saņēmēja tiek prasīti tikai galīgajiem maksājumiem (uzticības princips).

1.44. Attiecībā uz līgumu maksājumiem un publiskā iepirkuma procedūrām risks tika novērtēts kā zems tiem kopuzņēmumiem, kas īsteno Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbības, ņemot vērā, ka šie kopuzņēmumi īsteno tikai ierobežotu skaitu šādu procedūru. Risks tika novērtēts kā vidējs kopuzņēmumam *F4E*, kas galvenokārt izmanto sarežģītas iepirkuma procedūras augstas vērtības līgumiem, un kopuzņēmumam *EuroHPC*, kas savu iepirkuma procesu izveidoja tikai 2019. gadā.

Budžeta pārvaldības risks ir zems vai vidējs

1.45. Risks tika uzskatīts par zemu vai vidēju, ņemot vērā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotāciju darbību un *ITER* projekta daudzgadu raksturu un sarežģītību.

Pareizu finanšu pārvaldību apdraudošais risks ir zems vai vidējs

1.46. Risks galvenokārt tika konstatēts dotāciju izstrādes un *F4E* cilvēkresursu un projektu vadības jomās.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

2. nodaļā

Pārskats par revīzijas rezultātiem

Ievads

2.1. Šajā nodaļā ir sniegts pārskats par Palātas veiktās kopuzņēmumu ikgadējās revīzijas rezultātiem (revīzija attiecībā uz 2019. finanšu gadu), kā arī par citu ar kopuzņēmumiem saistīto revīzijas darbu, ko mēs veicām 2019. gadā.

Ticamības deklarācijas (revīzijas atzinumi) par kopuzņēmumu gada pārskatu ticamību un pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā arī visi jautājumi un apsvērumi, kas nav pretrunā šiem atzinumiem, ir sniegti šā ziņojuma 3. nodaļā.

Mūsu ikgadējās revīzijas rezultāti kopuzņēmumos par 2019. finanšu gadu kopumā ir pozitīvi

2.2. Kopumā Palātas revīzija par kopuzņēmumu pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu un par šiem pārskatiem pakārtotajiem darījumiem apstiprināja pozitīvos rezultātus, par kuriem Palāta ziņoja iepriekšējos gados.

"Tīri" atzinumi par visu kopuzņēmumu pārskatu ticamību

2.3. Mēs sniedzām *revīzijas atzinumus bez iebildēm (jeb "tīrus" atzinumus)* par visu kopuzņēmumu gada pārskatiem. Uzskatām, ka šie pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo kopuzņēmumu finanšu stāvokli 2019. gada 31. decembrī, kā arī to darbības rezultātus un naudas plūsmas minētajā datumā noslēgtajā gadā, kā to nosaka piemērojamie finanšu noteikumi un Komisijas grāmatveža pieņemtie grāmatvedības noteikumi.

Apstākļu akcentējums saistībā ar ES ieguldījumu *ITER*

2.4. Tāpat kā iepriekšējos gados Palātas revīzijas atzinumam par kopuzņēmuma *F4E* 2019. gada pārskatiem ir pievienots apstākļu akcentējums[3], lai pievērstu uzmanību īpašajām grūtībām, īstenojot *ITER*, kas ir starptautisks novatorisks projekts, kura mērķis ir izbūvēt un ekspluatēt eksperimentālu iekārtu nolūkā pierādīt kodolsintēzes kā ilgtspējīga enerģijas avota zinātnisko dzīvotspēju nākotnē.

2.5. *ITER* Padome[4] 2016. gada novembrī apstiprināja jaunu *ITER* projekta pamatscenāriju. Jaunajā *ITER* pamatscenārijā paredzēti termiņi pirmās plazmas fāzes

---

[3] Apstākļu akcentējumu izmanto, lai pievērstu uzmanību jautājumam, par kuru pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas, taču tas ir ļoti svarīgs, lai lietotājs varētu pārskatus izprast.

[4] 19. *ITER* Padome 2016. gada 16. un 17. novembrī. *ITER* padome ir *ITER* organizācijas vadības struktūra. Tā ir pilnvarota iecelt vadošos darbiniekus, grozīt noteikumus un lemt par *ITER* projekta kopējo budžetu un papildu dalībnieku iesaistīšanos projektā. *ITER* padomē ir septiņu dalībnieku pārstāvji, un šie dalībnieki ir: ES, Ķīna, Indija, Japāna, Dienvidkoreja, Krievija un Amerikas Savienotās Valstis.

pabeigšanai[5] un darbības fāzes sākšanai 2025. gadā, kā arī celtniecības fāzes pabeigšanai 2035. gadā. Jaunais pamatscenārijs ir uzskatāms par agrāko tehniski iespējamo termiņu[6]. Iepriekšējā 2010. gada pamatscenārijā bija aplēsts, ka celtniecības fāze tiks pabeigta 2020. gadā[7].

2.6. Kopuzņēmums *F4E* pārrēķināja savu ieguldījumu projekta celtniecības fāzē 12 miljardu EUR apmērā (2008. gada vērtībās) salīdzinājumā ar 6,6 miljardiem EUR (2008. gada vērtībās), ko ES Padome apstiprināja 2010. gadā. Šajās jaunākajās aplēsēs nav iekļauti neparedzēti izdevumi, lai gan Komisija ierosināja, ka būtu lietderīgi paredzēt neparedzētus izdevumus gadījumam, ja laika grafiks pagarinās līdz 24 mēnešiem un ja budžets pieaug par 10–20 %.

2.7. ES Padome 2018. gada aprīlī[8] pilnvaroja Komisiju *Euratom* vārdā apstiprināt jauno *ITER* pamatscenāriju un atkārtoti apstiprināja apņemšanos darīt resursus pieejamus nākamās DFS robežās, taču neskarot turpmākās sarunas par DFS, lai noteiktu sīkāku informāciju par turpmāko finansējumu.

2.8. Kaut arī ir veikti pasākumi, lai labāk pārvaldītu un kontrolētu Kopuzņēmuma ieguldījumu projekta celtniecības fāzē, joprojām pastāv risks, ka izmaksas pieaugs vēl vairāk un ka projekta īstenošana varētu aizkavēties salīdzinājumā ar tagad apstiprināto pamatscenāriju.

2.9. 2020. gada 31. janvārī Apvienotā Karaliste izstājās no ES un *Euratom*. Pārejas periods sarunām par jaunu partnerības nolīgumu ar *Euratom* beidzas 2020. gada 31. decembrī. Sarunu iznākums var būtiski ietekmēt kopuzņēmuma *F4E* darbības pēc 2020. gada un *ITER* projektu.

---

[5] Pirmās plazmas stadija ir kodolsintēzes iekārtas izbūves etaps, kas ļauj testēt iekārtas galvenos komponentus; šajā posmā sākas darbības fāze.

[6] Kā atzīmēts neatkarīgās Pārbaudes grupas 2016. gada 31. oktobra piektajā ikgadējā novērtējumā un kopuzņēmuma *F4E* projektu vadītāja 2016. gada decembra ziņojumā Valdei.

[7] COM(2010) 226 galīgā redakcija, 4.5.2010.

[8] ES Padomes 2010. gadā apstiprinātie 6,6 miljardi EUR (2008. gada vērtībās) pašlaik ir maksimālais Kopuzņēmuma izdevumu apjoms līdz 2020. gadam.

"Tīri" atzinumi par visu kopuzņēmuma pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

2.10. Attiecībā uz visiem kopuzņēmumiem mēs sniedzām *revīzijas atzinumus bez iebildēm (jeb "tīrus" atzinumus)* par 2019. gada 31. decembrī slēgtā gada pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību. Uzskatām, ka darījumi visos būtiskajos aspektos bija likumīgi un pareizi.

"Tīri" atzinumi par visu kopuzņēmumu pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

2.11. Attiecībā uz visiem kopuzņēmumiem mēs sniedzām *revīzijas atzinumus bez iebildēm (jeb "tīrus" atzinumus)* par 2019. gada 31. decembrī slēgtā gada pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību. Uzskatām, ka darījumi visos būtiskajos aspektos bija likumīgi un pareizi.

Mēs pielāgojām 2019. gada revīzijas pieeju dotācijas maksājumiem, lai iegūtu vajadzīgo pārliecību

2.12. Attiecībā uz septiņiem kopuzņēmumiem, kas īsteno Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektus (*SESAR, CS, IMI, FCH, ECSEL, BBI* un *S2R*), ņemot vērā ERP un Komisijas metodikas atšķirības un Komisijas *ex post* revīzijās konstatētās nepilnības, savā atzinumā par pakārtoto maksājumu likumību un pareizību mēs pilnībā nepaļāvāmies uz šo revīziju rezultātiem. Tā vietā mēs papildinājām no *ex post* revīzijām iegūto pārliecību (sk. ***2.28***. un ***2.29***. punktu ar attiecīgajām zemsvītras piezīmēm) ar detalizētu revīziju pie atbalsta saņēmējiem un pamatojām savu atzinumu par katru kopuzņēmumu ar šādu kvantitatīvo elementu atsevišķiem izvērtējumiem:

a) kopuzņēmuma individuālais reprezentatīvais un atlikušo kļūdu īpatsvars, pamatojoties uz Komisijas *ex post* revīzijas rezultātiem attiecībā uz dotācijas maksājumiem. Cita starpā novērtējām reprezentatīvā un atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķinu pareizību un pilnīgumu;

b) kļūdu īpatsvars, kas iegūts, pamatojoties uz mūsu padziļināto pārbaužu rezultātiem;

c) kļūdu īpatsvars, kas saistīts ar konkrēta kopuzņēmuma darījumiem mūsu padziļinātajā pārbaudē.

2.13. Pārskats par to, kā ir attīstījušies Palātas ikgadējie revīzijas atzinumi par kopuzņēmumu gada pārskatiem, ieņēmumiem un maksājumiem no 2017. līdz 2019. gadam, ir sniegts ***2.1. attēlā***.

2.1. attēls. ERP atzinumu par kopuzņēmumiem attīstība no 2017. gada līdz 2019. gadam

Avots: ERP.

Mūsu apsvērumi norāda uz jomām, kurās vajadzīgi uzlabojumi

2.14. Nenonākot pretrunā mūsu atzinumiem, mēs formulējām vairākus apsvērumus, kuros uzsvērtas uzlabojamas jomas, proti, budžeta un finanšu pārvaldība, ieguldījumi natūrā, dotācijas maksājumu iekšējās kontroles un uzraudzības sistēma, iepirkuma procedūras, cilvēkresursi un pareiza finanšu pārvaldība. Šie apsvērumi, kuru sīkāks izklāsts atrodams 3. nodaļā, ir īsumā aprakstīti turpmāk.

Joprojām novērojami trūkumi maksājumu ikgadējā plānošanā

2.15. Kopuzņēmumu nepieciešamība plānot svarīgus daudzgadu pētniecības dotācijas projektus joprojām radīja lielākās grūtības maksājumu apropriāciju plānošanā un uzraudzībā. Ņemot vērā kopuzņēmumu vajadzības, neizlietotās maksājumu apropriācijas var iekļaut budžetā nākamajos trijos finanšu gados. Attiecībā uz *BBI* neizmantoto maksājumu apropriāciju ievērojamo palielinājumu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem 2019. gada beigās galvenokārt izraisīja negaidīta projektu kavēšanās 2019. gadā. Attiecībā uz *ECSEL* maksājumu budžetu Septītās pamatprogrammas projektiem zemais izpildes līmenis, kas ir mazāks par 50 %, galvenokārt bija saistīts ar to, ka valstu finansēšanas iestādes kavējās izsniegt projektu noslēguma sertifikātus kārtējām Septītās pamatprogrammas darbībām.

1. Veicamie pasākumi

Plānojot jaunas maksājumu apropriācijas, kopuzņēmumi tiek aicināti ņemt vērā iepriekšējo gadu neizlietoto maksājumu apropriāciju uzkrāto summu, kas no jauna iekļauta kārtējā gada budžetā.

Kopuzņēmumu izpildes rādītājs un privātā sektora dalībnieku ieguldījums ir joma, kurā vajadzīgi turpmāki uzlabojumi

Kopuzņēmumi panāca, ka Septītās pamatprogrammas un *TEN-T* darbību īstenošanas līmenis ir 90 %

2.16. Kopuzņēmumi, kas īsteno darbības saskaņā ar Septīto pamatprogrammu un *TEN-T* programmām (2007.–2013. gada DFS), ir *SESAR, CS, IMI, FCH* un *ECSEL*. 2019. gadā tikai trīs kopuzņēmumi (*IMI, FCH* un *ECSEL*) vēl noslēguma posmā īstenoja attiecīgās Septītās pamatprogrammas darbības. Pārējie divi kopuzņēmumi (*SESAR* un *CS*) veica pēdējos koriģējošos maksājumus un pārmaksājumu atgūšanu no galasaņēmējiem 2019. gadā.

2.17. Pārskats par dalībnieku ieguldījumiem šo kopuzņēmumu Septītās pamatprogrammas darbībās 2019. gada beigās ir sniegts ***2.1. tabulā***. Vidēji līdz plānošanas perioda beigām šie ieguldījumi veidoja 90 % no kopuzņēmumu izveides regulās noteiktajiem mērķiem.

2.1. tabula. Septītās pamatprogrammas un *TEN-T* dalībnieku ieguldījumi (miljoni EUR)

Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)				Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)			
ES	Citi dalībnieki	Kopā	Kopuzņēmumi, kas darbojas saskaņā ar 7. PP	ES	Citi dalībnieki	Kopā	Izpildes līmenis
700,0	1 284,3	1 984,3	***SESAR 1***	634,1	1 100,5	1 734,6	87 %
800,0	600,0	1 400,0	***CS 1***	800,0	607,9	1 407,9	101 %
1 000,0	1 000,0	2 000,0	***IMI 1***	924,8	780,2	1 705,0	85 %
470,0	470,0	940,0	***FCH 1***	421,5	450,4	871,9	93 %
655,5	1 784,4	2 439,9	***ECSEL (Artemis/ENIAC)***	655,5	1 551,9	2 207,4	90 %
3 625,5	**5 138,7**	**8 764,2**	**Kopā**	**3 435,9**	**4 491,0**	**7 926,9**	**90 %**

Avots: kopuzņēmumu sniegtie dati.

2.18. *SESAR* dalībnieku naudas ieguldījumu pārsniegums 2019. gada beigās bija 30,7 miljoni EUR. No šīs summas 23,8 miljoni EUR ir neizlietotie naudas ieguldījumi no Septītās pamatprogrammas līdzekļiem. Ja netiks rasts pragmatisks risinājums šo līdzekļu drīzai atmaksāšanai, tie paliks Kopuzņēmumā, bet netiks izmantoti pētniecības projektos.

2. Veicamie pasākumi

Lai nodrošinātu pareizas finanšu pārvaldības principa ievērošanu, ir vajadzīgs pragmatisks risinājums, lai *SESAR* varētu atmaksāt Komisijai pārmaksātos Septītās pamatprogrammas līdzekļus pirms Kopuzņēmuma oficiālās slēgšanas 2024. gadā.

Daži kopuzņēmumi lēnāk īstenoja pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbības

2.19. Pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" īsteno septiņi kopuzņēmumi (*SESAR, CS, IMI, FCH, ECSEL, BBI* un *S2R*), kuru darbības laiks ir 10 gadi (2014.–2024. g.). 2019. gada beigās pēc tam, kad bija īstenota vairāk nekā puse pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbību (2014.–2020. gada DFS), daži kopuzņēmumi nesasniedza gaidīto programmu īstenošanas progresu un tādējādi atpalika no attiecīgajās izveides regulās izvirzītajiem ieguldījumu mērķiem.

2.20. Pārskats par dalībnieku ieguldījumiem šo kopuzņēmumu veiktajās pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbībās 2019. gada beigās ir sniegts ***2.2. tabulā***. Līdz plānošanas perioda vidum šie kopuzņēmumi bija īstenojuši vidēji 51 % no tiem uzticētajām pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbībām un saistītajiem papildu pasākumiem, savukārt 44 % – ja papildu pasākumus neskaita.

2.2. tabula. Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" – dalībnieku ieguldījumi (miljoni EUR)

Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)					Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)						
ES	Citu dalībnieku *IKOP* (1)	Citu dalībnieku *IKAA* (2)	Kopā	KU, kas darbojas saskaņā ar PP "Apvārsnis 2020"	ES	Apstiprinātais ieguldījums KU darbībās	Paziņotais, bet neapstiprinātais ieguldījums KU darbībās	Nozares ieguldījums papildu pasākumos	Kopā	Izpildes līmenis, ieskaitot ieguldījumus papildu pasākumos	Izpildes līmenis bez ieguldījumiem papildu pasākumos
585,0	1 000,0	Neattiecas	1 585,0	***SESAR 2020***	331,0	186,5	179,3	Neattiecas	696,8	44 %	44 %
1 755,0	1 228,5	965,3	3 948,8	***CS2***	1 139,7	292,7	320,1	899,9	2 652,4	67 %	59 %
1 638,0	1 425,0	Neattiecas	3 063,0	***IMI2***	423,7	232,1	144,2	Neattiecas	800,0	26 %	26 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	***FCH2***	420,0	5,4	32,7	667,0	1 125,1	108 %	60 %
1 185,0	1 657,5	Neattiecas	2 842,5	***ECSEL***	681,5	117,4	705,4	Neattiecas	1 504,3	53 %	53 %
975,0	975,0	1 755,0	3 705,0	***BBI***	414,6	29,9	52,0	916,1	1 412,6	38 %	25 %
398,0	350,0	120,0	868,0	***S2R***	221,7	76,8	74,6	182,5	555,7	64 %	50 %
7 201,0	**6 731,0**	**3 125,3**	**17 057,3**	**Kopā**	**3 632,2**	**940,8**	**1 508,3**	**2 665,5**	**8 746,9**	**51 %**	**44 %**

(1) Ieguldījums natūrā KU pamatdarbībās.
(2) Ieguldījums natūrā papildu pasākumos, kas nav paredzēti KU darba plānā.

Avots: kopuzņēmumu sniegtie dati.

Privātā sektora dalībnieki sniedz ievērojami lielāku ieguldījumu pasākumos, kas neietilpst kopuzņēmumu darba plānos, bet kas veicina kopuzņēmumu mērķu sasniegšanu

2.21. Četru kopuzņēmumu (*CS, FCH, BBI* un *S2R*) izveides regulās ir paredzēti privātā sektora dalībnieku ieguldījumi natūrā papildu pasākumu veidā, ko veic ārpus kopuzņēmumu darba plāniem, un ir noteikts obligātais līmenis, kas jāiegulda līdz programmas "Apvārsnis 2020" beigām. Kā redzams ***2.2. tabulā***, līdz 2019. gada beigām privātā sektora dalībnieku ieguldījumus galvenokārt veidoja deklarācijas par pašu izmaksām šiem pasākumiem.

2.22. Līdz 2019 gada beigām pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbības īstenojošo kopuzņēmumu nozares un pētniecības partneri bija ieguldījuši 5,1 miljardus EUR jeb 52 % no kopējā ieguldījuma 9,8 miljardu EUR apmērā, par ko panākta vienošanās. Šo summu veidoja 2,4 miljardi EUR[9] (47 %) no ieguldījumiem natūrā kopuzņēmumu pašu "Apvārsnis 2020" pamatdarbībās un 2,7 miljardi EUR (53 %) no ieguldījumiem natūrā pasākumos, kas neietilpst kopuzņēmumu darba plānos. 2019. gada beigās ar pamatdarbībām saistīto ieguldījumu natūrā izpildes rādītājs bija 36 %, bet ar papildu pasākumiem saistīto ieguldījumu natūrā rādītājs – gandrīz 85 %. Neraugoties uz to, cik svarīgi ir papildu pasākumi, šiem kopuzņēmumiem, pamatojoties uz vienošanos ar Komisiju, nav pienākuma uzrādīt attiecīgos ieguldījumus gada pārskatos, un attiecīgie kopuzņēmumu izveides regulu noteikumi neļauj tos revidēt[10]. Līdz ar to mēs nevaram sniegt atzinumu par šo ieguldījumu veidu, kvalitāti un kvantitāti attiecībā uz *CS, FCH, BBI* un *S2R* (sk. ***2.1. izcēlumu*** un ***2.2. izcēlumu***).

2.1. izcēlums

Ieguldījumi natūrā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" papildu pasākumos (tikai *CS, FCH, BBI* un *S2R*).

Kā definēts šo četru kopuzņēmumu izveides regulu kopīgajā 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā, "papildu pasākumi" ir ieguldījumi natūrā pasākumos, kas neietilpst attiecīgā kopuzņēmuma darba plānā un budžetā, bet kas palīdz sasniegt tā vispārējos mērķus. Šīs darbības jāizklāsta gada papildu pasākumu plānā, norādot ieguldījumu aplēsto vērtību. Saskaņā ar izveides regulu 4. panta 4. punktu papildu pasākumu izmaksas apliecina neatkarīgs ārējais revidents, un tās nerevidē Eiropas Revīzijas palāta vai kāda cita ES struktūra.

[9] No šīs summas 2019. gada beigās bija apliecināti tikai 0,9 miljardi EUR (38 %).

[10] Kopuzņēmumu izveides regulu 4. panta 4. punkts.

2.2. izcēlums

Ieguldījumi natūrā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pamatdarbībās (visi kopuzņēmumi)

Kā paredzēts visu kopuzņēmumu izveides regulās, kopuzņēmumu darbības izmaksas sedz gan ar ES finansiālu ieguldījumu, gan ar privātā sektora dalībnieku, iesaistīto valstu vai starpvaldību organizāciju ieguldījumiem natūrā. Privātā sektora dalībnieku ieguldījumus natūrā veido izmaksas, kas tiem rodas, īstenojot kopuzņēmumu pētniecības un inovācijas darbības, atskaitot citu kopuzņēmuma dalībnieku ieguldījumu (ES līdzfinansējumu, iesaistīto valstu vai starpvaldību organizāciju ieguldījumu), kā arī jebkādu citu ES ieguldījumu šo izmaksu segšanā. Saskaņā ar izveides regulu 4. panta 3. punktu par šiem ieguldījumiem natūrā jāziņo katru gadu, un ar tiem saistītās izmaksas jāapstiprina neatkarīgam ārējam revidentam.

2.23. Turklāt attiecībā uz *BBI* jānorāda, ka, lai gan izveides regula tika speciāli grozīta 2018. gadā, lai nozares dalībnieki varētu ņemt vērā savus skaidras naudas ieguldījumus projektu līmenī, joprojām ir liels risks, ka nozares dalībnieki līdz *BBI* programmas beigām nesasniegs obligāto nepieciešamo skaidras naudas ieguldījumu 182,5 miljonu EUR apmērā. Tā rezultātā Komisija (RTD ĢD) 2018. gada beigās nolēma samazināt Kopuzņēmuma 2020. gada budžetu (205 miljoni EUR) par 140 miljoniem EUR.

3. Veicamie pasākumi

Ja kāda kopuzņēmuma izveides regulā ir prasīti privātā sektora dalībnieku finansiāli ieguldījumi pamatdarbībās, ir ļoti svarīgi, lai tajā būtu paredzēts arī pienācīgs tiesiskais regulējums, kas nodrošinātu vajadzīgā finansiālā ieguldījuma summas sasniegšanu līdz programmas beigām.

Kopuzņēmumi ir pabeiguši lielāko daļu konkursa procedūru, lai īstenotu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pasākumus

2.24. 2019. gada beigās kopuzņēmumi jau bija pabeiguši lielāko daļu konkursa procedūru, lai īstenotu tiem uzticētās pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbības.

2.25. Kā redzams ***2.3. tabulā***, 2019. gada beigās kopuzņēmumi jau bija piešķīruši un/vai parakstījuši līgumus vidēji par 78 % plānoto pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbību.

2.3. tabula. "Apvārsnis 2020" – kopuzņēmumu līdzfinansējums, par ko uzņemtas saistības (miljoni EUR)

ES ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)				Dotācijas nolīgumi piešķirti/parakstīti (31.12.2019.)	
ES kopā	KU administrācija	maksimālais KU līdzfinansējums	KU, kas darbojas saskaņā ar PP "Apvārsnis 2020"	KU līdzfinansējums, par kuru uzņemtas saistības	Programmas īstenošanas līmenis
585,0	29,3	555,8	*SESAR 2020*	498,5	90 %
1 755,0	39,0	1 716,0	*CS2*	1 523,7	89 %
1 638,0	42,6	1 595,4	*IMI2*	1 190,6	75 %
665,0	19,0	646,0	*FCH2*	536,7	83 %
1 185,0	15,3	1 169,7	*ECSEL*	832,8	71 %
975,0	29,3	945,8	*BBI*	594,3	63 %
398,0	13,5	384,5	*S2R*	300,2	78 %
7 201,0	**187,9**	**7 013,1**	**Kopā**	**5 476,8**	**78 %**

Avots: kopuzņēmumu sniegtie dati.

Iekšējās kontroles mehānismi attiecībā uz dotācijas maksājumiem kopumā bija efektīvi

Lielākā daļa kopuzņēmumu ieviesa Komisijas jauno iekšējās kontroles sistēmu

2.26. Kopuzņēmumi ir ieviesuši uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un darbības dokumentu pārbaudēm. Kopuzņēmumiem ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. 2019. gada beigās kopuzņēmumi (izņemot *ECSEL*) bija ieviesuši jauno IKS un izstrādājuši galvenos kontroles rādītājus visiem kontroles principiem ar mērķi novērtēt kontroles pasākumu efektivitāti un atklāt kontroles nepilnības[11]. Tomēr izveidotā IKS būtu jāuzskata par pastāvīgu procesu, kura kvalitāte būs atkarīga no kopuzņēmumu galveno kontroles rādītāju un ikgadējo pašnovērtējumu nemitīgas uzlabošanas.

Ex post revīzijas rezultāti liecina, ka lielākajai daļai kopuzņēmumu dotācijas maksājumu kļūdu līmenis ir zem būtiskuma sliekšņa

2.27. Lai kopuzņēmumos pārbaudītu Septītās pamatprogrammas dotācijas maksājumu likumību un pareizību, kopuzņēmumu nolīgti neatkarīgi ārējās revīzijas

[11] Kopuzņēmums *F4E* 2018. gada 12. decembrī pieņēma integrēto pārvaldības un iekšējās kontroles standartu sistēmu, kas aptver gan Komisijas IKS, gan visa *ITER* mēroga kvalitātes sistēmu, kuras pamatā ir *ISO* standarti. To veido 20 standarti, kas sagrupēti piecās *COSO* komponentēs: kontroles vide, riska novērtējums, kontroles pasākumi, informācija un komunikācija un uzraudzības darbības.

uzņēmumi veic saņēmēju *ex post* revīzijas. Attiecībā uz kopuzņēmumu dotācijas maksājumiem saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" par *ex post* revīzijām atbild Komisijas Kopējais revīzijas dienests (KRD), bet tas apmēram trīs ceturtdaļas šo revīziju atbilstoši līgumiem uztic ārējās revīzijas uzņēmumiem. Visi kopuzņēmumi izmantoja šīs *ex post* revīzijas, lai novērtētu dotācijas maksājumu likumību un pareizību.

2.28. 2019. gadā tikai trīs kopuzņēmumi (*IMI, FCH* un *ECSEL*) joprojām veica galīgos Septītās pamatprogrammas dotācijas maksājumus. *IMI* un *FCH* 2019. gada beigās ziņoja, ka atlikušo kļūdu īpatsvars ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa, pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem. *ECSEL* gadījumā jāņem vērā, ka ievērojami atšķiras iesaistīto valstu finansēšanas iestāžu metodes un procedūras, un tādēļ nav iespējams Septītās pamatprogrammas maksājumiem aprēķināt vienotu atlikušo kļūdu īpatsvaru. Tomēr RTD ĢD noteiktais atlikušo kļūdu īpatsvars visai Septītajai programmai 2019. gada beigās bija 3,52 %. Ņemot vērā Septītās pamatprogrammas maksājumu zemo procentuālo daļu 2019. gadā (aptuveni 11 %), tiek uzskatīts, ka atlikušo kļūdu īpatsvars *ECSEL* kopējos pamatdarbības maksājumos 2019. gadā ir zem būtiskuma sliekšņa.

2.29. Attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotācijas maksājumiem visi šīs pamatprogrammas projektus īstenojošie kopuzņēmumi ziņoja, ka 2019. gada beigās atlikušo kļūdu īpatsvars ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa, pamatojoties uz KRD *ex post* revīzijas rezultātiem.

Mūsu 2019. gada revīzijas izlase ar dotācijas maksājumiem saņēmēju līmenī apstiprināja *ex post* revīziju rezultātus attiecībā uz deklarētajām personāla izmaksām

2.30. ERP 2018. un 2019. gadā izlases veidā pārbaudīja KRD un tā nolīgto ārējo revidentu *ex post* revīzijas. Šajās pārbaudēs atklājās metodoloģijas atšķirības un revīzijas kvalitātes nepilnības, par kurām ziņots ERP 2018. un 2019. gada pārskata attiecīgajā nodaļā[12] un kuru rezultātā kļūdu īpatsvars pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumos bija novērtēts par zemu. Turklāt atlikušo kļūdu īpatsvars, ko gada darbības pārskatos norādījuši septiņi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" kopuzņēmumi (*SESAR, CS, IMI, FCH, ECSEL, BBI* un *S2R*), nav tieši

[12] SK. ERP 2018. gada pārskata 5. nodaļu (5.31.–5.34. punkts) un ERP 2019. gada pārskata 4. nodaļu (4.28. un 4.29. punkts), kur ziņots, ka pretēji ERP aprēķina metodei KRD reprezentatīvo kļūdu procentuālo daļu katram revidētajam pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darījumam aprēķina, pamatojoties uz kopējo izmaksu deklarācijas summu, nevis pamatojoties uz detalizētai revīzijai un pārbaužu atkārtošanai izlasē iekļauto izmaksu posteņu summu.

salīdzināms ar kļūdu īpatsvaru, kas publicēts ERP 2019. gada pārskatā attiecībā uz Komisijas pētniecības izdevumiem[13].

2.31. Tāpēc mēs pielāgojām 2019. gada revīzijas pieeju un papildinājām no *ex post* revīzijām gūto pārliecību ar detalizētu revīziju saņēmēju līmenī (padziļinātās pārbaudes), ko veicām attiecībā uz kopuzņēmumu maksājumu darījumu izlasi. Šos darījumus izraudzījāmies nejaušas atlases kārtībā pēc naudas vienības principa no visu to starpposma un galīgo dotācijas maksājumu kopas, kurus 2019. gadā veica septiņi kopuzņēmumi, kas īstenoja Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"projektus.

2.32. Mūsu detalizētajās revīzijās apstiprinājās sistēmiskas kļūdas saistībā ar deklarētajām personāla izmaksām, kuras bija atklājuši un ziņojumos atspoguļojuši arī *ex post* revidenti. Galvenie konstatēto kļūdu avoti bija šādi:

— stundas likmes, kuru pamatā nebija pabeigts finanšu gads;

— darba stundas, kas deklarētas atvaļinājumā;

— individuālu produktīvo darba stundu izmantošana, kas ir aizliegta, ja izmaksu deklarāciju pamatā ir mēneša stundas likmes;

— vienības likmes, kas ietvēra aplēstus elementus, kuri būtiski atšķīrās no faktiskajām vienības likmēm.

[13] Pretstatā ERP aprēķinātajam kļūdu īpatsvaram kopuzņēmumu aprēķinātais atlikušo kļūdu īpatsvars (pamatojoties uz *ex post* revīzijas rezultātiem un saskaņā ar KRD *ex post* revīzijas stratēģijas formulu pamatprogrammai "Apvārsnis 2020") ietver visu revidētajos maksājumos konstatēto kļūdu labošanu, kā arī sistēmisko kļūdu labošanu revidēto saņēmēju nerevidētajos maksājumos (tā sauktais "paplašinājums").

4. Veicamie pasākumi

Turpmāka personāla izmaksu deklarēšanas noteikumu vienkāršošana ir priekšnosacījums nākotnes programmām, lai stabilizētu kļūdu īpatsvarus pētniecības dotācijas maksājumos zem būtiskuma līmeņa (piem., varētu ieviest nemainīgu dienas likmi, kas aizstātu pašreizējos trīs stundas likmes aprēķinus). Kopuzņēmumi varētu izmantot arī vienkāršotu izmaksu iespējas. 2018. un 2019. gadā *S2R* veiksmīgi izmantoja vienreizēju maksājumu finansējuma shēmu (izmēģinājuma projekts) konkursos, kas attiecās tikai uz dalībniekiem. Tomēr efektīvai vienreizēju maksājuma shēmai ir vajadzīga spēcīga saņēmēju datubāze ar ticamiem vairāku gadu finanšu datiem, lai noteiktu atbilstošus vienreizējos maksājumus.

Kopuzņēmuma *F4E* iepirkuma plānošanas un novērtēšanas procesā atklājās trūkumi

2.33. Mūsu atbilstības revīzijā attiecībā uz *F4E* iepirkuma procedūrām lielas vērtības līgumiem atklājās iepirkuma plānošanas un novērtēšanas procesa trūkumi.

2.34. Attiecībā uz plānošanas procesu vienas procedūras gadījumā sākotnējie publicētie termiņi nebija reāli, jo tajos nebija pilnībā ņemta vērā ne paša procesa, ne līguma sarežģītība. Attiecībā uz novērtēšanas procesu vienā gadījumā kopuzņēmums *F4E* nebija skaidri formulējis obligātās tehniskās prasības, uz kurām pēc definīcijas sarunas neattiecas. Citā gadījumā administratīvais slogs, kāds rodas, lai pierādītu līdzvērtību īpašajam sertifikātam, kas nepieciešams kā daļa no atlases kritērijiem, var atturēt potenciālos darbuzņēmējus, kuriem ir līdzvērtīgi sertifikāti, iesniegt piedāvājumu.

5. Veicamie pasākumi

F4E tiek mudināts uzlabot iepirkuma plānošanas procesu, konkursa dokumentos jau no paša sākuma publicējot reālus grafikus, ņemot vērā gan konkursa procedūras sarežģītību (piem., apmeklējumus uz vietas), gan līgumu.

Turklāt *F4E* tiek mudināts uzlabot novērtēšanas un sarunu procesu, izvairoties no īpašām kvalifikācijas prasībām, kas veido daļu no atlases kritērijiem, un skaidri nosakot sarunu jomu konkursa dokumentos.

Nepilnības *F4E* cilvēkresursu un projektu pārvaldībā apdraud tā darbības efektivitāti

2.35. Ekspertu grupa veica astoto ikgadējo *F4E* novērtēšanu un konstatēja vairākas problēmas un riskus saistībā ar augstākā līmeņa vadību un korporatīvo kultūru. Turklāt ekspertu grupa konstatēja, ka *F4E* aizvien vairāk izmanto līgumdarbiniekus vai iekšpakalpojumu sniegšanai uz laiku uzaicinātus darbiniekus, lai pārvarētu štatu saraksta ierobežojumus attiecībā uz štata darbiniekiem, turklāt šādi aizpilda arī amata vietas, kurās vajadzīga uzņēmumam būtiska kompetence. 2019. gadā bija aptuveni 289 šādu darbinieku jeb 62 % no štatu sarakstā paredzētajiem pamata darbiniekiem. Ja šī situācija paliks neatrisināta, tā varētu negatīvi ietekmēt darbinieku sniegumu.

6. Veicamie pasākumi

F4E tiek mudināts risināt ekspertu grupas izceltās problēmas un ar tām saistītos riskus attiecībā uz cilvēkresursu pārvaldību un lielo apmēru, kādā izmanto līgumdarbiniekus un iekšpakalpojumu sniegšanai uz laiku uzaicinātus darbiniekus.

2.36. 2019. gadā *F4E* Valdes izveidota *ad hoc* grupa pārskatīja pašreizējo *F4E* ziņošanas sistēmu un ierosināja ieviest iegūtās vērtības pārvaldības (*earned value management* jeb *EVM*) sistēmu[14], un to apstiprināja *F4E* Valde. Tomēr ierosinātā *EVM* sistēma neņem vērā visu neatkarīgo ekspertu ieteikumus un nesniedz skaidru informāciju par to, kāds tehniskais progress ir panākts attiecībā pret izmaksām, kas līdz šim radušās saistībā ar kopuzņēmuma *F4E* kopējiem pienākumiem panākt, lai *ITER* projektam būtu rezultāti.

7. Veicamie pasākumi

F4E tiek mudināts īstenošanas posmā atkārtoti izvērtēt jaunās *EVM* sistēmas efektivitāti un informēt Valdi par rezultātiem.

[14] *EVM* palīdz projektu vadītājiem mērīt projektu sniegumu. Notiek sistemātisks projekta uzraudzības process, lai konstatētu projekta progresa novirzes, paveikto darbu salīdzinot ar plānoto. Šo sistēmu izmanto, lai kontrolētu izmaksu un laika grafiku un sniegtu kvantitatīvus datus projektam vajadzīgo lēmumu pieņemšanai. *EVM* svarīga sastāvdaļa ir projekta pamatscenārijs, ko izmanto par atskaites punktu visām ar *EVM* saistītām darbībām.

Kopuzņēmumi veic turpmākus pasākumus saistībā ar iepriekšējo gadu revīzijas konstatējumiem

2.37. Pārsvarā kopuzņēmumi ir veikuši koriģējošus pasākumus atbilstoši mūsu iepriekšējos īpašajos gada ziņojumos ietvertajiem apsvērumiem un komentāriem. Sīkāka informācija atrodama 3. nodaļas atzinumu pielikumos.

2.38. ***2.2. attēlā*** redzams, ka saistībā ar tiem 26 apsvērumiem, kas nebija atrisināti 2018. gada beigās, tika veikti koriģējoši pasākumi 2019. gadā, kā rezultātā 20 apsvērumos ietvertie ieteikumi (77 %) bija izpildīti, savukārt seši apsvērumi (23 %) 2019. gada beigās joprojām tika risināti[15].

2.2. attēls. Kopuzņēmumu centieni attiecībā uz iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaudi

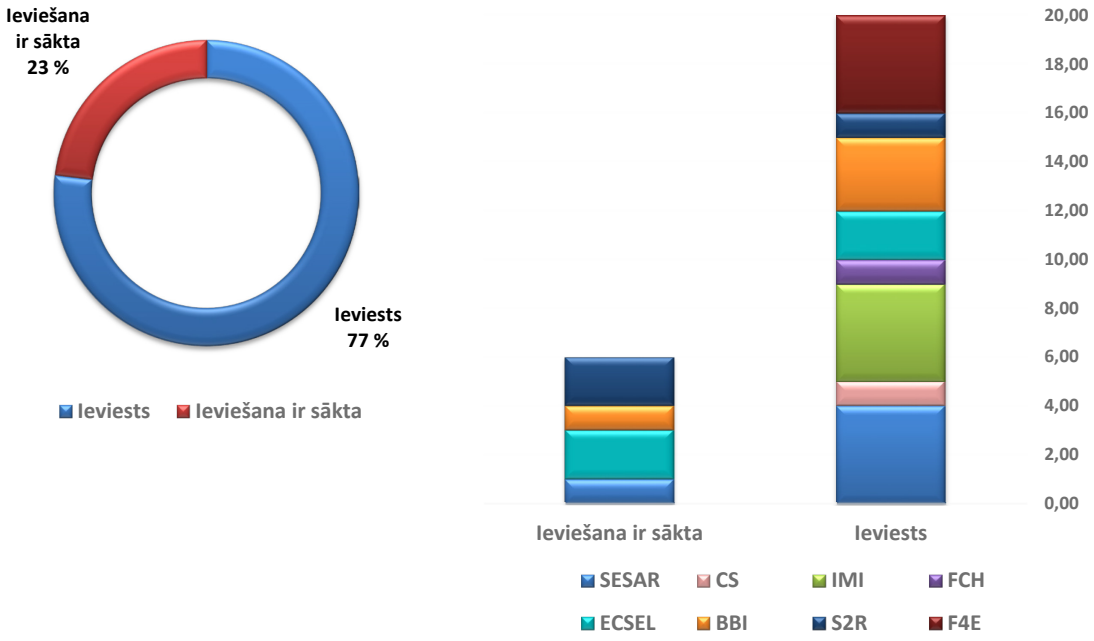

Avots: ERP.

[15] Piezīme: attiecībā uz *CS*, *IMI*, *FCH* un *F4E* visi iepriekšējo gadu apsvērumi bija pabeigti, jo kopuzņēmumi 2019. gada revīzijas laikā veica korektīvus pasākumus.

Uz kopuzņēmumiem attiecināmi revīzijas rezultāti, par kuriem ziņots citos nesenos ERP dokumentos

2.39. Papildus gada revīzijas ziņojumam, kas attiecas uz kopuzņēmumu gada pārskatiem, 2019. gada laikā Palāta publicēja arī dažus īpašos revīzijas ziņojumus, kuros bija pieminēti kopuzņēmumi (sk. ***2.3. attēlu***).

2.3. attēls. Revīzijas rezultāti, par kuriem ziņots citos ar kopuzņēmumiem un pētniecību saistītos dokumentos, ko nesen publicējusi ERP

Informatīvais apskats 2019. g.:
"ES atbalsts enerģijas uzkrāšanai" – risināmie izaicinājumi

Šajā informatīvajā apskatā aprakstīts un analizēts tas, ko ES dara saistībā ar enerģijas uzkrāšanas tehnoloģijām, kas dod iespēju elastīgi reaģēt uz līdzsvara trūkumu, ko energosistēmā rada lielāks variablo atjaunojamo energoresursu avotu īpatsvars, piemēram, saules un vēja enerģija. Mūsu uzmanība bija vērsta uz ieguldījumiem, kurus finansē no ES budžeta, un mēs identificējām septiņas galvenās problēmjomas, kas kavē ES atbalstu enerģijas uzkrāšanas tehnoloģiju izstrādei un izvēršanai, un pasākumus to risināšanai:

Komisija atzīst efektīvas pētniecības un inovācijas lielo nozīmi ES energosistēmas pārveidošanā un daudzsološu jaunu mazoglekļa tehnoloģiju ieviešanā tirgū. No 2014. gada līdz 2018. gada oktobrim saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", kas ir galvenā Komisijas pētniecības programma, 1,34 miljardi EUR tika piešķirti projektiem enerģijas uzkrāšanai tīklā vai mazoglekļa mobilitātes nodrošināšanai. Mēs konstatējām, ka Komisija ir veikusi pasākumus, lai vienkāršotu pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", tomēr ir jāturpina darbs un vēl vairāk jāsamazina sarežģītība ES pētniecības finansējuma jomā un jāpalielina novatorisku uzņēmumu līdzdalība. Turklāt pastāv risks, ka ES nav pietiekami atbalstījusi novatorisku enerģijas uzkrāšanas risinājumu izvēršanu tirgū.

Ar detalizētāku revīzijas secinājumu izklāstu, saistītiem ieteikumiem un revidēto vienību atbildēm var iepazīties ERP tīmekļa vietnē eca.europa.eu.

ERP īpašais ziņojums Nr. 11/2019
"ES gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas modernizācijas regulējumam ir pievienotā vērtība, taču finansējums lielākoties nebija nepieciešams" – *SESAR* izvēršana

Eiropas Savienība 2005. gadā sāka t. s. *SESAR* programmu, lai saskaņotu un modernizētu gaisa satiksmes pārvaldības (ATM) sistēmas un procedūras Eiropā. Parasti katra valsts pati sev izstrādā šīs sistēmas. No 2005. gada līdz 2020. gadam ES šim projektam ir atvēlējusi 3,8 miljardus EUR, no tiem 2,5 miljardi EUR bija paredzēti šo sistēmu un procedūru izvēršanai.

Šajā revīzijā mēs caurskatījām ES intervenci *SESAR* izvēršanas fāzē; *SESAR* ir Eiropas vienotās gaisa telpas iniciatīvas tehnoloģiskais pīlārs. Mēs secinājām, ka ES regulatīvā intervence, kas izpaužas kā kopprojekti, rada pievienoto vērtību. Tomēr mēs atklājām arī to, ka ES finansējums gaisa satiksmes pārvaldības modernizācijas atbalstam lielākoties nebija nepieciešams un ka finansējuma pārvaldībā bija nepilnības. Lai palīdzētu uzlabot Eiropas Komisijas atbalstu gaisa satiksmes pārvaldības modernizācijai, mēs sniedzām arī vairākus ieteikumus Eiropas Komisijai.

Ar detalizētāku revīzijas secinājumu izklāstu, saistītiem ieteikumiem un revidēto vienību atbildēm var iepazīties ERP tīmekļa vietnē eca.europa.eu.

ERP īpašais ziņojums Nr. 2/2020
"MVU instruments darbībā: efektīva un inovatīva programma, kuras īstenošanā radušās problēmas"

MVU instruments tika izveidots saskaņā ar pētniecības pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", lai sniegtu atbalstu mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) inovācijai. Tā mērķis ir attīstīt un pilnvērtīgi izmantot MVU potenciālu, nodrošinot trūkstošo finansējumu augsta riska projektu sākotnējiem posmiem un palielinot pētniecības rezultātu komercializāciju privātajā sektorā. Tas ir adresēts inovatīviem MVU Eiropas Savienībā un 16 asociētajās valstīs. Ar kopējo budžetu 3 miljardu EUR apmērā 2014.–2020. gada periodā instruments nodrošina dotācijas uzņēmumiem ar augstu potenciālu.

Mēs pārbaudījām, vai tas ir paredzēts atbilstošajam MVU veidam; vai ir nodrošināts plašs ģeogrāfiskais tvērums; vai atlases process ir bijis efektīvs, kā arī, vai Komisija pienācīgi uzraudzīja instrumentu.

Mēs secinājām, ka tas sniedz efektīvu atbalstu MVU to inovācijas projektu izstrādē, tomēr mēs konstatējām arī risku, ka ar šo instrumentu tiek finansēti daži MVU, kurus varētu finansēt no tirgus līdzekļiem, ka līdzdalība instrumentā ievērojami atšķiras starp iesaistītajām valstīm un neveiksmīgu priekšlikumu atkārtota iesniegšana palielina pārvaldības un novērtēšanas resursu aizplūšanu, nesniedzot pievienoto vērtību.

Ar detalizētāku revīzijas secinājumu izklāstu, saistītiem ieteikumiem un revidēto vienību atbildēm var iepazīties ERP tīmekļa vietnē eca.europa.eu.

Avots: ERP.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

3. nodaļā

ES kopuzņēmumu

ticamības deklarācijas

3.1. Ticamības deklarācijas pamatojošā informācija

Atzinumu pamatojums

3.1.1. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (*IFAC*) starptautiskajiem revīzijas standartiem (*ISA*) un ētikas kodeksiem un *INTOSAI* starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem (*ISSAI*). Mūsu pienākumi saskaņā ar šiem standartiem ir plašāk aprakstīti šā ziņojuma iedaļā, kas attiecas uz revidenta pienākumiem. Mēs esam neatkarīgi saskaņā ar Profesionālo grāmatvežu ētikas kodeksu (*IESBA* kodekss), ko izdevusi Starptautiskā Grāmatvežu ētikas padome, un ētikas prasībām, kas attiecas uz mūsu revīziju, un mēs esam ievērojuši pārējos ētiskos pienākumus saskaņā ar šīm prasībām un *IESBA* kodeksu. Uzskatām, ka gūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma pamatošanai.

Vadības un stratēģisko vadītāju pienākumi

3.1.2. Saskaņā ar LESD 310.–325. pantu un kopuzņēmumu finanšu noteikumiem kopuzņēmumu vadības pienākums ir sagatavot un iesniegt pārskatus, pamatojoties uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem, un nodrošināt tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles mehānismu izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai krāpšanas vai kļūdas dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Vadības pienākumos tostarp ir nodrošināt, lai finanšu pārskatos atspoguļotās darbības, finanšu darījumi un informācija atbilstu regulējumam, kas tiem piemērojams.

3.1.3. Sagatavojot pārskatus, vadības pienākums ir novērtēt kopuzņēmumu spēju turpināt darbību, attiecīgi izklāstīt jautājumus, kas saistīti ar darbības turpināšanu, un izmantot darbības turpināšanas pieņēmumu grāmatvedībā, ja vien vadība neplāno likvidēt organizāciju vai pārtraukt darbību, vai tai nav citas reālas alternatīvas organizācijas slēgšanai vai darbības pārtraukšanai.

3.1.4. Stratēģiskie vadītāji ir atbildīgi par kopuzņēmumu finanšu ziņojumu sagatavošanas procesa pārraudzību.

Revidenta pienākumi pārskatu un pakārtoto darījumu revīzijā

3.1.5. Mūsu mērķi ir iegūt pamatotu pārliecību par to, ka kopuzņēmumu pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka tiem pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, un, balstoties uz mūsu veikto revīziju, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei deklarācijas par pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Pamatota pārliecība ir augsts pārliecības līmenis, bet tā nav garantija, ka revīzijā vienmēr tiks atklātas būtiski nepareizas ziņas vai būtiska neatbilstība. Tās var rasties krāpšanas vai kļūdas dēļ un tiek uzskatītas par būtiskām tad, ja var pamatoti sagaidīt, ka atsevišķi vai kopā tās varētu ietekmēt saimnieciskos lēmumus, kurus lietotāji pieņem, pamatojoties uz šiem pārskatiem.

3.1.6. Saistībā ar ieņēmumiem mēs pārbaudām no Komisijas, citiem partneriem vai iesaistītajām valstīm saņemtos ieguldījumus un novērtējam kopuzņēmumu procedūras citu ieņēmumu (ja tādi ir) iekasēšanai.

3.1.7. Saistībā ar izdevumiem mēs pārbaudām maksājumu darījumus, kad izdevumi ir radušies un ir iegrāmatoti un pieņemti. Šī pārbaude aptver visas maksājumu kategorijas (tostarp aktīvu iegādei veiktos maksājumus), izņemot avansa maksājumus to veikšanas stadijā. Avansa maksājumus pārbauda tad, kad līdzekļu saņēmējs sniedz pamatojumu par to pareizu izmantošanu un kopuzņēmums šo pamatojumu pieņem, dzēšot avansa maksājumu vai nu tajā pašā gadā, vai vēlāk.

3.1.8. Saskaņā ar *ISA* un *ISSAI* mēs liekam lietā profesionālo spriedumu un visas revīzijas gaitā saglabājam profesionāli skeptisku attieksmi. Mēs arī

— apzinām un novērtējam risku, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts Eiropas Savienības tiesiskais regulējums; izstrādājam un īstenojam revīzijas procedūras, lai reaģētu uz šo risku, un iegūstam revīzijas pierādījumus, kas ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinumu pamatošanai. Risks neatklāt būtiski nepareizas ziņas vai neatbilstību, kas radušās krāpšanas dēļ, ir lielāks nekā kļūdas dēļ, jo krāpšana var ietvert slepenu vienošanos, viltošanu, tīšus izlaidumus, datu sagrozīšanu vai iekšējās kontroles apiešanu;

— iepazīstamies ar iekšējo kontroli, kas attiecas uz revīziju, lai izstrādātu konkrētajiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles efektivitāti;

— novērtējam izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un vadības veikto grāmatvedības aplēšu pamatotību un ar to saistīto vadības sniegto informāciju;

— izdarām secinājumus par to, vai vadība ir pienācīgi izmantojusi darbības turpināšanas pieņēmumu grāmatvedībā un, pamatojoties uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, spriežam, vai attiecībā uz notikumiem vai nosacījumiem pastāv būtiska nenoteiktība, kas var radīt nopietnas šaubas par kopuzņēmuma spēju turpināt darbību. Ja mēs secinām, ka būtiska nenoteiktība pastāv, mums savā revīzijas ziņojumā uz to ir jāvērš uzmanība, norādot uz attiecīgo informāciju pārskatos, vai arī, ja šī informācija ir neadekvāta, mums ir jāgroza savs atzinums. Mūsu secinājumi balstās uz revīzijas pierādījumiem, kas iegūti līdz revīzijas ziņojuma sagatavošanai. Tomēr turpmāki notikumi vai nosacījumi var likt organizācijai pārtraukt darbības turpināšanu;

— novērtējam pārskatu vispārējo izklāstu, struktūru un saturu, tostarp informācijas sniegšanu, un vērtējam, vai pakārtotie darījumi un notikumi pārskatos ir izklāstīti patiesi;

— iegūstam pietiekamus un piemērotus revīzijas pierādījumus par kopuzņēmumu finanšu informāciju, lai izstrādātu atzinumu par pārskatiem un tiem pakārtotajiem darījumiem. Mēs atbildam par revīzijas vadību, pārraudzību un izpildi. Mēs esam vienīgie atbildīgie par saviem revīzijas atzinumiem;

— ņemam vērā neatkarīga ārējā revidenta veikto revīzijas darbu saistībā ar kopuzņēmumu pārskatiem, kā noteikts ES Finanšu regulas[16] 70. panta 6. punktā.

3.1.9. Mēs sazināmies ar vadību arī par revīzijai plānoto tvērumu un laika grafiku, kā arī par nozīmīgiem revīzijas konstatējumiem, tostarp par visiem būtiskiem iekšējo kontroles mehānismu trūkumiem, kurus esam atklājuši revīzijas laikā.

3.1.10. No jautājumiem, ko apspriežam ar kopuzņēmumiem, mēs apzinām tos, kuri pārskatu kārtējā perioda revīzijā ir vissvarīgākie un kuri tādējādi ir galvenie revīzijas jautājumi. Šos jautājumus mēs aprakstām savā revīzijas ziņojumā, ja vien ar likumu vai noteikumiem nav aizliegta to atklāšana plašākai sabiedrībai vai – ārkārtīgi retos gadījumos – ja secinām, ka informācija mūsu ziņojumā nav jāsniedz, jo ir pamats domāt, ka tās atklāšana varētu radīt negatīvas sekas, kuras būtu lielākas par labumu, ko sabiedrība gūtu no šīs paziņošanas.

[16] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

Kopuzņēmumi, kas īsteno ES pamatprogrammas

3.2. Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas izpētes kopuzņēmums (*SESAR*)

Ievads

3.2.1. Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas izpētes (*SESAR*) kopuzņēmumu, kurš atrodas Briselē, uz astoņiem gadiem izveidoja 2007. gada februārī[17] (*SESAR 1*). Padome 2014. gada jūnijā grozīja izveides regulu un pagarināja Kopuzņēmuma darbības laiku līdz 2024. gada 31. decembrim[18] (*SESAR 2020*).

3.2.2. Kopuzņēmums *SESAR* ir publiskā un privātā sektora partnerība ar mērķi izstrādāt modernizētu gaisa satiksmes pārvaldību (*ATM*) Eiropā. Kopuzņēmumu dibināja Eiropas Savienība (ES), kuru pārstāv Komisija (MOVE ĢD), un Eiropas Aeronavigācijas drošības organizācija (Eirokontrole)[19]. Pēc tam, kad 2015. gadā tika izsludināts uzaicinājums paust ieinteresētību, par Kopuzņēmuma dalībniekiem kļuva 19 aviācijas nozares publiskie un privātie uzņēmumi. Tie ir lidaparātu ražotāji, lidostu un lidaparātu aprīkojuma ražotāji, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēji un lidostu pakalpojumu sniedzēji.

---

[17] Padomes 2007. gada 27. februāra Regula (EK) Nr. 219/2007, ar ko izveido Kopuzņēmumu, lai izstrādātu jaunas paaudzes Eiropas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmu (*SESAR*) (OV L 64, 2.3.2007., 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1361/2008 (OV L 352, 31.12.2008., 12. lpp.).

[18] Padomes 2014. gada 16. jūnija Regula (ES) Nr. 721/2014, ar kuru Regulu (EK) Nr. 219/2007, ar ko izveido Kopuzņēmumu, lai izstrādātu jaunas paaudzes Eiropas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmu (*SESAR*), groza attiecībā uz Kopuzņēmuma darbības termiņa pagarināšanu līdz 2024. gadam (OV L 192, 1.7.2014., 1. lpp.).

[19] Eirokontrole ir starptautiska organizācija, kas pieder 41 līdzdalības valstij. ES ir deleģējusi daļas no Eiropas vienotās gaisa telpas regulām Eirokontrolei, padarot to par centrālo organizāciju gaisa satiksmes kontroles koordinēšanā un plānošanā attiecībā uz visu Eiropu. ES pati ir Eirokontroles parakstītāja, un visas ES dalībvalstis ir Eirokontroles locekles.

3.2.3. Galvenie skaitliskie dati par Kopuzņēmumu ir sniegti ***3.2.1. tabulā***[20].

3.2.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Jauno maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	125,7	94,8
Jauno saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	119,6	129,5
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	183,3	166,3
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	161,0	175,9
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	40	42

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Ierēdņi, pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija

Atzinums

3.2.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[21] un budžeta izpildes pārskatus[22] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

[20] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.sesarju.eu.

[21] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[22] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.2.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.2.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.2.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

3.2.8. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērumi par Septītās pamatprogrammas budžeta izpildi

3.2.9. *SESAR 1* programmu oficiāli slēdza 2016. gadā, un pēdējos koriģējošos maksājumus un pārmaksājumu atgūšanu no galasaņēmējiem pabeidza 2019. gadā.

3.2.10. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā *SESAR 1* 2019. gada beigās ir sniegts ***3.2.2. tabulā***.

3.2.2. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *SESAR 1* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (MOVE ĢD)	700,0	Neattiecas	700,0	634,1	0,0	0,0	Neattiecas	634,1
Eirokontrole	700,0	Neattiecas	700,0	137,8	422,9	0,0	Neattiecas	560,7
Privātā sektora dalībnieki	584,3	Neattiecas	584,3	25,5	514,3	0,0	Neattiecas	539,8
Kopā	1 984,3	Neattiecas	1 984,3	797,4	937,2	0,0	Neattiecas	1 734,6

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.2.11. 2019. gada beigās pārāk lielais naudas ieguldījums *SESAR 1* programmā sasniedza 30,7 miljonus EUR. Pamatojoties uz Kopuzņēmuma grāmatvedības informāciju, šī summa ir jāatmaksā attiecīgajiem Kopuzņēmuma dalībniekiem šādi: 23,8 miljoni EUR Komisijai, 4,8 miljoni EUR Eirokontrolei un 2,1 miljons EUR nozares dalībniekiem. Tomēr saskaņā ar Kopuzņēmuma grozīto izveides regulu pārāk lielu skaidras naudas ieguldījumu atmaksāšana iespējama tikai Kopuzņēmuma oficiālas slēgšanas laikā 2024. gadā, ja vien Valde pirms tam nelūdz Komisiju likvidēt kopuzņēmumu *SESAR*[23]. Kopuzņēmums informēja Komisiju par stāvokli 2018. gada maijā un 2019. gada aprīlī. Tā kā agrākai atmaksāšanai nav pragmatiska risinājuma, šie līdzekļi paliek Kopuzņēmumā un netiek izmantoti pētniecības projektos, un tas ir pretrunā pareizai finanšu pārvaldībai.

Apsvērums par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta izpildi

3.2.12. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā *SESAR 2020* 2019. gada beigās ir sniegts ***3.2.3. tabulā***.

[23] 5. panta 1. punkta k) apakšpunkts un 13. pants Kopuzņēmuma *SESAR* Statūtos, kas pievienoti Regulai (EK) Nr. 219/2007, kura grozīta ar Padomes Regulu (ES) Nr. 721/2014 (OV L 192, 1.7.2014., 1. lpp.).

3.2.3. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *SESAR 2020* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (MOVE ĢD)	585,0	Neattiecas	585,0	331,0	0,0	0,0	Neattiecas	331,0
Eirokontrole	500,0	Neattiecas	500,0	13,7	59,6	120,4	Neattiecas	193,7
Privātā sektora dalībnieki	500,0	Neattiecas	500,0	5,3	107,9	58,9	Neattiecas	172,1
Kopā	1 585,0	Neattiecas	1 585,0	350,0	167,5	179,3	Neattiecas	696,8

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.2.13. Attiecībā uz Kopuzņēmuma 2019. gada budžetu, kas bija pieejams pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, saistību un maksājumu apropriācijas tika izpildītas attiecīgi 95 % un 83,6 % apmērā.

Apsvērumi par iekšējās kontroles mehānismiem

3.2.14. Kopuzņēmums ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm. Kopuzņēmumam ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. 2019. gada beigās Kopuzņēmums jau bija pabeidzis neatbilstības analīzi, pamatojoties uz esošo iekšējās kontroles sistēmu un formulētajiem rādītājiem (tā sauktajiem "līdzekļiem"), attiecībā uz vairākumu jauno iekšējās kontroles principu un saistīto raksturlielumu. Tomēr lielākā daļa no šiem rādītājiem attiecās uz kontroles darbības esamību, nevis uz tās efektivitāti. Kopuzņēmumam joprojām ir jāizstrādā attiecīgi galvenie kontroles rādītāji, kas ļautu novērtēt tā kontroles darbību efektivitāti un atklāt kontroles nepilnības.

3.2.15. Par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumu *ex post* revīzijām atbild Komisijas Kopējais revīzijas dienests (KRD). Pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami 2019. gada beigās, Kopuzņēmums ziņoja, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 2,61 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 1,61 % (dzēšana un galīgie maksājumi)[24]. Savā priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai[25] Komisija uzskatīja, ka "pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas

[24] Kopuzņēmuma *SESAR* 2019. gada darbības pārskats, 5.3.1 un 5.3.2. punkts.

[25] COM(2011) 809 galīgā redakcija.

pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku. Galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme."

3.2.16. Lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes mēs revidējām izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī. Šīs padziļinātās revīzijas parādīja, ka atlasīto Kopuzņēmuma saņēmēju līmenī nav būtisku kļūdu vai kontroles nepilnību.

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.2.17. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2017	2017. gada beigās un *SESAR 1* programmas nobeiguma posmā Kopuzņēmumam bija jāanulē 30 miljoni EUR (19 %) nenokārtotu saistību (maksājumu saistības), ņemot vērā grozītus vai anulētus *SESAR 1* projektus. Tādējādi Kopuzņēmumam gada beigās joprojām bija palikušas maksājumu saistības attiecībā uz *SESAR 1* dotācijām aptuveni 47 miljonu EUR apmērā.	Ieviests
2017	Reaģējot uz novērtējuma autoru formulētajiem ieteikumiem, *SESAR* Valde 2018. gada maijā pieņēma Kopuzņēmuma rīcības plānu. Rīcības plānā ir iekļautas daudzas darbības, no kurām daļa jau ir sāktas īstenot. Lielākā daļa bija jāīsteno 2018. gadā un 2019. gada pirmajā ceturksnī, bet dažās tiks ņemtas vērā nākamajā plānošanas periodā.	Ieviests
2018	Iepriekšējos gados neizlietotās maksājumu apropriācijas 40 miljonu EUR apmērā tika pārnestas uz 2018. gadu, lai atmaksātu pārāk lielo saņemto naudas ieguldījumu no *SESAR 1* nozares dalībniekiem[26] un lai apmaksātu novēlotas, bet joprojām pamatotas izmaksu deklarācijas par Septītās pamatprogrammas un *TEN-T* projektiem. Tomēr 2018. gada beigās šādiem koriģējošiem maksājumiem varēja izmantot tikai 1,8 miljonus EUR (5 %) no šīm	Ieviests

[26] Kopuzņēmuma *SESAR* Statūti, kas pievienoti Regulai (EK) Nr. 219/2007, kura grozīta ar Regulu (ES) Nr. 721/2014, 13. un 25. pants, kā arī Kopuzņēmuma un nozares pārstāvju individuālo līgumu 4. pants.

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
	apropriācijām, jo 20 miljonus EUR (50 %) vajadzēja anulēt, bet 18,2 miljonus EUR (45 %) pārnesa uz 2019. gadu.	
2018	*SESAR 1* programmas nobeiguma posmā 2018. gada beigās Kopuzņēmumam joprojām bija atvērtas saistības 61,4 miljonu EUR apmērā. Tā kā programmu slēdza 2016. gada beigās un pēdējo dotācijas maksājumu veica 2017. gada beigās, šie Kopuzņēmumam piešķirtie resursi netiks pilnībā izmantoti.	Ieviešana ir sākta
2018	Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" 2018. gadā pieejamo maksājumu apropriāciju zemais izpildes un augstais anulēšanas līmenis galvenokārt skaidrojams ar to, ka — Kopuzņēmumam ir diezgan konservatīva budžeta plānošana, ņemot vērā risku, ka ikgadējos finanšu izpildes deleģēšanas nolīgumus tas var saņemt novēloti; — budžeta plānošanas un uzraudzības pieejā netiek pilnībā ņemtas vērā iepriekšējos gados neizmantoto maksājumu apropriāciju summas, kas tiek ieskaitītas atpakaļ kārtējā gada budžetā.	Ieviests

Kopuzņēmuma atbilde

3.2.11. Lai atrisinātu šo situāciju, kopuzņēmums SESAR ir nosūtījis lēmuma projektu izvērtēšanai valdei, lai tā nodrošinātu kopuzņēmumam SESAR juridisko pamatu ar SESAR 1 saistīto naudas iemaksu pārsnieguma atlīdzināšanai. Šis lēmums pašlaik ir rakstiskās procedūras stadijā. Tiklīdz lēmums būs pieņemts, kopuzņēmums SESAR veiks izdevumu atlīdzināšanu saskaņā ar BUDG ĢD ieteikumiem. Tas ļaus ātri slēgt SESAR 1 kontus.

3.2.14. Kopuzņēmums SESAR ir uzsācis savu projektu, lai izstrādātu turpmākus galvenos kontroles rādītājus, lai novērtētu tā kontroles darbību efektivitāti un atklātu kontroles nepilnības. Šo darbību pamatā būs darbs, kas jau paveikts kopš 2017. gada, un tās paredzēts īstenot līdz 2020. gada beigām.

3.3. Kopuzņēmums "*Clean Sky*"

Ievads

3.3.1. Kopuzņēmumu kopīgās tehnoloģiju ierosmes aeroinženierijas jomā īstenošanai (kopuzņēmums "*Clean Sky*"), kurš atrodas Briselē, saskaņā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu (7. PP) izveidoja 2007. gada decembrī uz desmit gadiem[27] ("*Clean Sky 1*"). Padome 2014. gada 6. maijā pagarināja Kopuzņēmuma darbības laiku līdz 2024. gada 31. decembrim[28] ("*Clean Sky 2*").

3.3.2. Kopuzņēmums "*Clean Sky*" ir publiskā un privātā sektora partnerība aeroinženierijas pētniecībai un inovācijai. Saskaņā ar jauno regulu Kopuzņēmuma dibinātājlocekļi ir Eiropas Savienība (ES), ko pārstāv Komisija (RTD ĢD), un privātie locekļi, proti, integrēto tehnoloģiju demonstrācijas projektu (ITD), inovatīvo gaisa kuģu demonstrējumu platformu (IGDP) un transversālo pasākumu (TP) rūpniecības vadītāji un asociētie locekļi. Turklāt Kopuzņēmums sadarbojas ar rūpniecības galvenajiem partneriem, kurus izraugās atklātos konkursos[29]. Šie partneri ieguva privāto locekļu statusu saskaņā ar "*Clean Sky 2*" izveides regulu.

---

[27] Padomes 2007. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 71/2008, ar ko izveido kopuzņēmumu "*Clean Sky*" (OV L 30, 4.2.2008., 1. lpp.).

[28] Padomes 2014. gada 6. maija Regula (ES) Nr. 558/2014, ar ko izveido kopuzņēmumu *Clean Sky 2* (OV L 169, 7.6.2014., 77. lpp.).

[29] 2008. gadā 16 vadītāji un 66 asociētie locekļi iesaistījās kopuzņēmuma "*Clean Sky*" pirmajā posmā (programma "*Clean Sky 1*"). Saskaņā ar 4. panta 6. punktu Statūtos, kas pievienoti Padomes Regulai (ES) Nr. 558/2014, programmā "*Clean Sky 1*" asociētie locekļi saglabās savu statusu līdz laikam, kad ir pabeigtas to pētniecības darbības, bet ne ilgāk kā līdz 2017. gada 31. decembrim. 2017. gadā, pēc tam, kad bija pabeigts 2016. gadā sāktais ceturtais galveno partneru konkurss, Kopuzņēmums pabeidza locekļu atlases un pievienošanās procedūru, un kopumā vairāk nekā 230 juridisku personu bija iesaistītas programmā "*Clean Sky 2*". Tajā ietilpst 16 vadītāji ar to saistītajām struktūrām un saistītajām trešām personām un izraudzītie galvenie partneri ar to saistītajām struktūrām un saistītajām trešām personām.

3.3.3. Galvenie skaitliskie dati par Kopuzņēmumu ir sniegti ***3.3.1. tabulā***[30].

3.3.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Jauno maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	327,8	336,4
Jauno saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	294,9	294,6
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	341,4	343,8
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	305,8	371,1
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	42	40

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Ierēdņi, pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija

Atzinums

3.3.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[31] un budžeta izpildes pārskatus[32] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

[30] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.cleansky.eu

[31] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[32] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.3.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.3.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.3.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

3.3.8. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērums par Septītās pamatprogrammas budžeta izpildi

3.3.9. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā "*Clean Sky 1*" 2019. gada beigās ir sniegts ***3.3.2. tabulā***.

3.3.2. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā "*Clean Sky 1*" (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (RTD ĢD)	800,0	Neattiecas	800,0	800,0	0,0	0,0	Neattiecas	800,0
Privātā sektora dalībnieki	600,0	Neattiecas	600,0	14,9	594,1	-1,1	Neattiecas	607,9
Kopā	1 400,0	Neattiecas	1 400,0	814,9	594,1	-1,1	Neattiecas	1 407,9

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.3.10. Kopuzņēmuma Septīto pamatprogrammu oficiāli slēdza 2017. gadā, un izpildes līmenis bija gandrīz 100 %. 2019. gadā Kopuzņēmums joprojām atguva līdzekļus (apmēram 1,1 miljonu EUR) saistībā ar nenokārtotiem priekšfinansējumiem un *ex post* revīziju rezultātiem.

Apsvērums par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta izpildi

3.3.11. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā "*Clean Sky 2*" 2019. gada beigās ir sniegts ***3.3.3. tabulā***.

3.3.3. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā "*Clean Sky 2*" (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (RTD ĢD)	1 755,0	0,0	1 755,0	1 139,7	0,0	0,0	0,0	1 139,7
Privātā sektora dalībnieki	1 228,5	965,3	2 193,8	18,8	273,9	320,1	899,9	1 512,7
Kopā	2 983,5	965,3	3 948,8	1 158,5	273,9	320,1	899,9	2 652,4

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.3.12. Attiecībā uz Kopuzņēmuma 2019. gada budžetu, kas bija pieejams pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, saistību un maksājumu apropriācijas tika izpildītas attiecīgi 99,8 % un 97,3 % apmērā.

Apsvērumi par iekšējās kontroles mehānismiem

3.3.13. Kopuzņēmums ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm. Kopuzņēmumam ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. Lai novērtētu savu kontroles darbību efektivitāti un atklātu kontroles nepilnības, Kopuzņēmums 2019. gada beigās bija ieviesis jauno IKS un jau izstrādājis galvenos kontroles rādītājus visiem kontroles principiem.

3.3.14. Par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumu *ex post* revīzijām atbild Komisijas Kopējais revīzijas dienests (KRD). Pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami 2019. gada beigās, Kopuzņēmums ziņoja, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 1,30 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,92 % (dzēšana un galīgie maksājumi)[33]. Savā priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai[34] Komisija uzskatīja, ka "pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku. Galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme."

3.3.15. Lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes mēs revidējām izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī. Šīs padziļinātās revīzijas atklāja sistēmiskas kļūdas, kas saistītas ar deklarētajām personāla izmaksām. Galvenie kļūdu cēloņi bija individuālo produktīvo stundu izmantošana, kas ir aizliegta, ja izmaksu deklarāciju pamatā ir mēneša stundu likmes; vienības likmju izmantošana, iekļaujot aplēstos elementus, kas ievērojami atšķīrās no faktiskajām vienības likmēm. Rezultāti liecina, ka Kopuzņēmumam ir palielināts kļūdu risks, jo pamatprogrammas "Apvārsnis 20 202" projektus īsteno liels skaits privātā sektora dalībnieku un saistītu struktūru.

---

[33] Kopuzņēmuma "*Clean Sky*" 2019. gada darbības pārskats, 91.–99. lpp.

[34] COM(2011) 809 galīgā redakcija.

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.3.16. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2018	Kopuzņēmuma personāla mainība 2017. un 2018. gadā bija augsta gan pagaidu darbinieku, gan līgumdarbinieku vidū. Pagaidu darbinieku mainība 2018. gadā krasi pieauga līdz gandrīz 17 %, jo Kopuzņēmumu atstāja četri projektu koordinatori. 2018. gadā gandrīz divkāršojās darba aģentūru nosūtīto darbinieku pakalpojumu apjoms.	Ieviests

Kopuzņēmuma atbilde

Kopuzņēmums ir iepazinies ar ERP ziņojumu.

3.4. Kopuzņēmums novatorisku zāļu jomā uzsāktās ierosmes īstenošanai (*IMI*)

Ievads

3.4.1. Kopuzņēmumu novatorisku zāļu jomā uzsāktās ierosmes īstenošanai (*IMI*), kurš atrodas Briselē, izveidoja 2007. gada decembrī[35] uz desmit gadiem (*IMI 1*). Padome 2014. gada maijā pieņēma jaunu izveides regulu un pagarināja Kopuzņēmuma darbības laiku līdz 2024. gada 31. decembrim[36] (*IMI 2*).

3.4.2. Kopuzņēmums *IMI* ir publiskā un privātā sektora partnerība veselības pētniecībai un inovācijai. Kopuzņēmuma dibinātāji ir Eiropas Savienība (ES), kuru pārstāv Komisija (RTD ĢD), un farmācijas nozare, kuru pārstāv Eiropas Farmācijas uzņēmumu un apvienību federācija (*EFPIA*).

---

[35] Padomes 2007. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 73/2008, ar ko izveido Kopuzņēmumu novatorisku zāļu jomā uzsāktās ierosmes īstenošanai (OV L 30, 4.2.2008., 38. lpp.).

[36] Padomes 2014. gada 6. maija Regula (ES) Nr. 557/2014, ar ko izveido kopuzņēmumu "2. ierosme inovatīvu zāļu jomā" (OV L 169, 7.6.2014., 54. lpp.).

3.4.3. Galvenie skaitliskie dati par Kopuzņēmumu ir sniegti ***3.4.1. tabulā***[37].

3.4.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Jauno maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	200,1	179,6
Jauno saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	134,1	275,6
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	231,3	236,0
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	261,4	485,6
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	53	48

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Ierēdņi, pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija

Atzinums

3.4.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[38] un budžeta izpildes pārskatus[39] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

[37] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.imi.europa.eu.

[38] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[39] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.4.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.4.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.4.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

3.4.8. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērums par Septītās pamatprogrammas budžeta izpildi

3.4.9. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā *IMI 1* 2019. gada beigās ir sniegts ***3.4.2. tabulā***.

3.4.2. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *IMI 1* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (RTD ĢD)	1 000,0	Neattiecas	1 000,0	924,8	0,0	0,0	Neattiecas	924,8
Privātā sektora dalībnieki	1 000,0	Neattiecas	1 000,0	21,9	688,6	69,7	Neattiecas	780,2
Kopā	2 000,0	Neattiecas	2 000,0	946,7	688,6	69,7	Neattiecas	1 705,0

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.4.10. Kopuzņēmuma 2019. gada budžets, kas bija pieejams Septītās pamatprogrammas projektiem, maksājumu apropriāciju sadaļā tika izpildīts 97 % apmērā.

Apsvērumi par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta izpildi

3.4.11. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā *IMI 2* 2019. gada beigās ir sniegts ***3.4.3. tabulā***.

3.4.3. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *IMI 2* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (RTD ĢD)	1 638,0	Neattiecas	1 638,0	423,7	0,0	0,0	Neattiecas	423,7
EFPIA	1 425,0	Neattiecas	1 425,0	15,6	202,6	117,4	Neattiecas	335,6
Asociētie partneri	213,0	Neattiecas	213,0	5,7	8,2	26,8	Neattiecas	40,7
Kopā	3 276,0	Neattiecas	3 276,0	445,0	210,8	144,2	Neattiecas	800,0

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.4.12. Attiecībā uz Kopuzņēmuma 2019. gada budžetu, kas bija pieejams pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, saistību un maksājumu apropriācijas tika izpildītas attiecīgi 100 % un 98 % apmērā.

3.4.13. Pēc vairāku koriģējošu pasākumu īstenošanas kopuzņēmums *IMI* 2019. gadā ievērojami uzlaboja savu jauno maksājumu apropriāciju vajadzību plānošanu un uzraudzību. Tomēr kopuzņēmumam bija jāatgriež ES budžetā 139,1 miljons EUR no 2019. gada saistību apropriācijām, jo 2019. gada darba plānā bija mazāk tematu uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus. Tā kā attiecīgi vajadzība pēc vērtēšanas ekspertiem bija mazāka, Kopuzņēmums izlietoja tikai 2,8 miljonus EUR (jeb

49 %) no 5,8 miljoniem EUR 2019. gada budžeta, kas bija pieejams infrastruktūras izdevumiem (2. budžeta sadaļa).

Apsvērumi par iekšējās kontroles mehānismiem

3.4.14. Kopuzņēmums ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm. Kopuzņēmumam ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. 2019. gada beigās Kopuzņēmums bija īstenojis jauno IKS un izstrādājis rādītājus, lai novērtētu kontroles darbību efektivitāti visiem iekšējās kontroles principiem un saistītajiem raksturlielumiem. 2019. gads bija otrais gads, kad Kopuzņēmums sagatavoja pašnovērtējumu par savām iekšējās kontroles darbībām saskaņā ar jauno sistēmu.

3.4.15. Saistībā ar 7. pamatprogrammas starpposma un galīgajiem maksājumiem *ex post* revīzijas saņēmēju telpās veic Kopuzņēmums, savukārt saistībā ar programmas "Apvārsnis 2020" projektu izmaksu deklarācijām par *ex post* revīzijām atbild Komisijas Kopējais revīzijas dienests. Pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami 2019. gada beigās, Kopuzņēmums ziņoja, ka Septītās pamatprogrammas projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 2,05 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,66 %[40], bet pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 0,85 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,52 % (dzēšana un galīgie maksājumi)[41]. Savā priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai[42] Komisija uzskatīja, ka "pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku. Galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme."

3.4.16. Lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes mēs revidējām izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī. Šīs

---

[40] Kopuzņēmuma *IMI 2* 2019. gada darbības pārskats, 4.3. punkts.

[41] Kopuzņēmuma *IMI 2* 2019. gada darbības pārskats, 4.3. punkts.

[42] COM(2011) 809 galīgā redakcija.

padziļinātās revīzijas parādīja, ka atlasīto Kopuzņēmuma saņēmēju līmenī nav būtisku kļūdu vai kontroles nepilnību.

Citi jautājumi

3.4.17. 2019. gadā Kopuzņēmums ievērojami stabilizēja stāvokli ar darbiniekiem. Konkrēti, darbinieku mainība samazinājās no 21 % līdz 5,6 %, ilgstošu slimības atvaļinājumu skaits samazinājās no četrām līdz vienai personai un darba aģentūru nosūtīto darbinieku skaits samazinājās no 5,1 līdz 3,8 pilnslodzes ekvivalentiem (PE).

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.4.18. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2017	2017. gada noslēgumā iepriekšējos gados neizlietotās maksājumu apropriācijas sasniedza 78,7 miljonus EUR. Tāpēc Kopuzņēmuma Valde 2017. gada jūlijā piekrita samazināt jaunās pamatdarbības maksājumu apropriācijas kārtējam gadam par 56 miljoniem EUR un 2017. gada novembrī piekrita samazināt uzkrātās iepriekšējos gados neizlietotās maksājumu apropriācijas par 25,8 miljoniem EUR. Šāds stāvoklis liecina par to, ka pēdējos gados ir bijušas nepilnības saistībā ar to, kā plāno un uzrauga vajadzību pēc jaunām maksājumu apropriācijām.	Ieviests
2017	Reaģējot uz novērtējuma autoru formulētajiem ieteikumiem, Kopuzņēmums sagatavoja rīcības plānu, ko Valde apstiprināja 2017. gada novembrī. Rīcības plānā ir paredzēta virkne Kopuzņēmumā izpildāmu pasākumu: daži pasākumi jau ir uzsākti, lielākā daļa ir jāīsteno 2018. un 2019. gadā, bet dažu pasākumu īstenošana tiks apsvērta nākamajā plānošanas periodā.	Ieviests

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2018	2018. gada noslēgumā iepriekšējos gados neizlietotās un uz nākamo gadu pārnestās maksājumu apropriācijas sasniedza 56,1 miljonu EUR. Tāpēc Kopuzņēmuma valde 2018. gada decembrī apstiprināja budžeta grozījumus, lai samazinātu gada jaunās maksājumu apropriācijas par 36,3 miljoniem EUR[43]. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu stāvoklis ir uzlabojies, jo IMI īstenoja vairākus koriģējošus pasākumus, tomēr vēl arvien ir saglabājušies trūkumi jaunu maksājumu apropriāciju plānošanā un uzraudzībā.	Ieviests
2018	Kopuzņēmuma darbinieku mainība 2018. gadā bija augsta – vidēji 21 %, un īpaši augsta līgumdarbinieku vidū – aptuveni 60 %. Stāvokli pasliktināja tas, ka bija astoņi ilgstoši slimības atvaļinājumi, no tiem četri bija jauni gadījumi 2018. gadā. Tādējādi 2018. gadā tikai puse Kopuzņēmuma darbinieku skaita bija stabila, un tas palielināja risku, ka darbības mērķi netiks sasniegti, kā plānots. Lai risinātu radušos stāvokli personāla jomā, Kopuzņēmums izmantoja darba aģentūru nosūtītus darbiniekus, un 2018. gadā tādu bija 9,6 %.	Ieviests

[43] Trešos 2018. gada budžeta grozījumus apstiprināja 2018. gada 5. decembrī.

Kopuzņēmuma atbilde

Kopuzņēmums ir iepazinies ar ERP ziņojumu.

3.5. Kopuzņēmums “Kurināmā elementi un ūdeņradis” (*FCH*)

Ievads

3.5.1. Kopuzņēmumu kopīgās tehnoloģiju ierosmes “Kurināmā elementi un ūdeņradis” īstenošanai (kopuzņēmums *FCH*), kurš atrodas Briselē, izveidoja 2008. gada maijā uz laiku līdz 2017. gada 31. decembrim[44] (*FCH 1*). Padome 2014. gada maijā pagarināja Kopuzņēmuma darbības laiku līdz 2024. gada 31. decembrim[45](*FCH 2*).

3.5.2. Kopuzņēmums *FCH* ir publiskā un privātā sektora partnerība ūdeņraža un kurināmā elementu tehnoloģijas pētniecības un inovāciju jomā. Kopuzņēmuma dibinātājlocekļi ir Eiropas Savienība (ES), kuru pārstāv Komisija, nozares grupa (*Hydrogen Europe*) un pētniecības grupa (*Hydrogen European Research*).

[44] Padomes 2008. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 521/2008, ar ko izveido kopuzņēmumu “Kurināmā elementi un ūdeņradis” (OV L 153, 12.6.2008., 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes Regulu (ES) Nr. 1183/2011 (OV L 302, 19.11.2011., 3. lpp.).

[45] Padomes 2014. gada 6. maija Regula (EK) Nr. 559/2014, ar ko izveido kopuzņēmumu “Kurināmā elementi un ūdeņradis 2” (OV L 169, 7.6.2014., 108. lpp.).

3.5.3. Galvenie skaitliskie dati par Kopuzņēmumu ir sniegti ***3.5.1. tabulā***[46].

3.5.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Jauno maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	104,2	102,4
Jauno saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	87,1	79,8
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	113,9	126,5
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	91,7	85,5
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	28	27

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Ierēdņi, pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija

Atzinums

3.5.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[47] un budžeta izpildes pārskatus[48] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

[46] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.fch.europa.eu.

[47] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[48] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.5.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.5.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.5.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

3.5.8. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērums par Septītās pamatprogrammas budžeta izpildi

3.5.9. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā *FCH 1* 2019. gada beigās ir sniegts ***3.5.2. tabulā***.

3.5.2. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *FCH 1* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (RTD ĢD)	470,0	Neattiecas	470,0	402,4	19,1	0,0	Neattiecas	421,5
Privātā sektora dalībnieki	470,0	Neattiecas	470,0	17,9	429,6	2,9	Neattiecas	450,4
Kopā	940,0	Neattiecas	940,0	420,3	448,7	2,9	Neattiecas	871,9

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.5.10. Kopuzņēmuma 2019. gada budžets, kas bija pieejams Septītās pamatprogrammas projektiem, maksājumu apropriāciju sadaļā tika izpildīts 95,1 % apmērā.

Apsvērumi par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta izpildi

3.5.11. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā *FCH 2* 2019. gada beigās ir sniegts ***3.5.3. tabulā***.

3.5.3. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *FCH 2* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (RTD ĢD)	665,0	0,0	665,0	420,0	0,0	0,0	0,0	420,0
Privātā sektora dalībnieki	95,0	285,0	380,0	6,3	5,4	26,4	667,0	705,1
Kopā	760,0	285,0	1 045,0	426,3	5,4	26,4	667,0	1 125,1

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.5.12. Nozares dalībnieku ieguldījumi natūrā pamatdarbībām bija zemi tāpēc, ka Kopuzņēmums tos apstiprina kopā ar galīgajām izmaksu deklarācijām. Tādējādi lielāko daļu ieguldījumu natūrā, par kuriem bija uzņemtas saistības, apstiprinās turpmākos pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" posmos, kad tiks veikti projektu galīgie maksājumi un kad būs pienācis termiņš iesniegt finanšu pārskata apliecinājumu.

3.5.13. Attiecībā uz Kopuzņēmuma 2019. gada budžetu, kas bija pieejams pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, saistību un maksājumu apropriācijas tika izpildītas attiecīgi 86,3 % un 100 % apmērā. Saistību apropriācijas nebija pilnībā izlietotas, jo divām 2019. gada konkursu tēmām līgumi netika piešķirti.

Apsvērumi par iekšējās kontroles mehānismiem

3.5.14. Kopuzņēmums ir ieviesis *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm. Kopuzņēmumam ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. 2019. gada beigās Kopuzņēmums jau bija pabeidzis neatbilstības analīzi, pamatojoties uz esošo iekšējās kontroles sistēmu, un izstrādājis rādītājus, lai novērtētu jauno iekšējās kontroles principu un saistīto raksturlielumu efektivitāti.

3.5.15. Saistībā ar Septītās pamatprogrammas starpposma un galīgajiem maksājumiem *ex post* revīzijas pie saņēmējiem veic Kopuzņēmums, savukārt saistībā ar programmas "Apvārsnis 2020" projektu izmaksu deklarācijām par *ex post* revīzijām atbild Komisijas Kopējais revīzijas dienests. Pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami 2019. gada beigās, Kopuzņēmums ziņoja, ka Septītās pamatprogrammas projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 2,08 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 1,08 %[49], bet pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 0,94 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,7 % (dzēšana un galīgie maksājumi)[50]. Savā priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai[51] Komisija uzskatīja, ka "pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku. Galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme."

3.5.16. Lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes mēs revidējām izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī. Šīs padziļinātās revīzijas parādīja, ka atlasīto Kopuzņēmuma saņēmēju līmenī nav būtisku kļūdu vai kontroles nepilnību.

---

[49] Kopuzņēmuma *FCH 2* 2019. gada darbības pārskats, 4.3. punkts.

[50] Kopuzņēmuma *FCH 2* 2019. gada darbības pārskats, 4.3. punkts.

[51] COM(2011) 809 galīgā redakcija.

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.5.17. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2017	Reaģējot uz novērtējuma autoru formulētajiem ieteikumiem, Kopuzņēmums sagatavoja rīcības plānu, ko *FCH 2* Valde apstiprināja 2018. gada martā. Rīcības plānā ir paredzēta virkne Kopuzņēmumā izpildāmu pasākumu: daži pasākumi jau ir uzsākti, lielākā daļa ir jāīsteno 2018. un 2019. gadā, bet atlikušo īstenošanu apsvērs nākamajā plānošanas periodā.	Ieviests

Kopuzņēmuma atbilde

Kopuzņēmums ir iepazinies ar ERP ziņojumu.

3.6. Kopuzņēmums “Elektroniskie komponenti un sistēmas Eiropas vadošās lomas nostiprināšanai” (*ECSEL*)

Ievads

3.6.1. Kopuzņēmums “Elektroniskie komponenti un sistēmas Eiropas vadošās lomas nostiprināšanai” (*ECSEL*), kurš atrodas Briselē, tika izveidots 2014. gada maijā[52] uz laikposmu līdz 2024. gada 31. decembrim. Kopuzņēmums *ECSEL* aizstāja un turpināja kopuzņēmumus *ENIAC* un *ARTEMIS*, kurus slēdza 2014. gada 26. jūnijā. Kopuzņēmums *ECSEL* sāka patstāvīgu darbību 2014. gada 27. jūnijā.

3.6.2. Kopuzņēmums *ECSEL* ir publiskā un privātā sektora partnerība, kas nodarbojas ar nanoelektronikas un iegulto datorsistēmu pētniecību. Kopuzņēmuma dibinātāji ir Eiropas Savienība (ES), kuru pārstāv Komisija (CONNECT ĢD), *ECSEL* iesaistītās valstis[53] un trīs nozares asociācijas (*AENEAS*, *ARTEMISIA* un *EPoSS*), kas pārstāv uzņēmumus un pētniecības organizācijas, kuras darbojas iegulto un kiberfizisko sistēmu, viedo integrēto sistēmu, kā arī mikroelektronikas un nanoelektronikas jomās.

---

[52] Padomes 2014. gada 6. maija Regula (ES) Nr. 561/2014, ar ko izveido kopuzņēmumu *ECSEL* (OV L 169, 7.6.2014., 152. lpp.).

[53] Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Igaunija, Somija, Francija, Vācija, Grieķija, Ungārija, Īrija, Izraēla, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Norvēģija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Spānija, Zviedrija, Šveice, Turcija un Apvienotā Karaliste.

3.6.3. Galvenie skaitliskie dati par Kopuzņēmumu ir sniegti ***3.6.1. tabulā***[54].

3.6.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Jauno maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	172,6	290,1
Jauno saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	197,7	187,3
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	232,5	310,6
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	204,0	194,2
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	29	30

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija

Atzinums

3.6.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[55] un budžeta izpildes pārskatus[56] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

[54] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.ecsel.eu.

[55] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[56] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.6.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.6.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.6.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

3.6.8. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērumi par Septītās pamatprogrammas budžeta izpildi

3.6.9. Līdz 2019. gada beigām ES bija ieguldījusi 637,6 miljonus EUR no Septītās pamatprogrammas līdzekļiem, lai līdzfinansētu kopuzņēmuma *ECSEL* darbības saskaņā ar šo programmu (kuras pārņemtas no kopuzņēmumiem *ARTEMIS* un *ENIAC* 2014. gada jūnijā), un vēl 17,9 miljonus EUR, lai līdzfinansētu saistītās administratīvās

izmaksas. Kopējās saistības Septītās pamatprogrammas pamatdarbībām, kuras pārņēma kopuzņēmums *ECSEL*, bija 447,3 miljoni EUR (101,4 miljoni EUR – *ARTEMIS* un 345,9 miljoni EUR – *ENIAC*). 2019. gada beigās kopuzņēmums *ECSEL* bija atcēlis apropriācijas 21,8 miljonu EUR apmērā (*ARTEMIS* 10,7 miljonus EUR un *ENIAC* 11,1 miljonu EUR) un izmaksājis 372,5 miljonus EUR (*ARTEMIS* 78,4 miljonus EUR un *ENIAC* 294,1 miljonu EUR).

3.6.10. Kopuzņēmuma 2019. gada budžets 44,8 miljonu EUR apmērā, kas bija pieejams maksājumu apropriācijām Septītās pamatprogrammas projektu līdzfinansēšanai, tika izpildīts par 45,3 %. Zemais izpildes līmenis skaidrojams galvenokārt ar to, ka valstu finansēšanas iestādes novēloti iesniedza projekta beigu sertifikātus Septītās pamatprogrammas darbībām, kas vēl turpinājās. Tā kā programmu 2017. gada beigās slēdza, šie kavējumi palielina risku, ka Septītās pamatprogrammas līdzekļi, kas jau ir piešķirti Kopuzņēmumam, netiks pilnībā izlietoti.

Apsvērumi par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta izpildi

3.6.11. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu kopuzņēmumā *ECSEL* 2019. gada beigās ir sniegts ***3.6.2. tabulā***.

3.6.2. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmuma *ECSEL* darbībām pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (CONNECT ĢD)	1 185,0	Neattiecas	1 185,0	681,5	0,0	0,0	Neattiecas	681,5
Privātā sektora dalībnieki	1 657,5	Neattiecas	1 657,5	14,9	102,5	705,4	Neattiecas	822,8
Kopā	2 842,5	Neattiecas	2 842,5	696,4	102,5	705,4	Neattiecas	1 504,3

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.6.12. 30 *ECSEL* iesaistītajām valstīm ir jāveic finansiāls ieguldījums kopuzņēmuma *ECSEL* pamatdarbībām vismaz 1 170 miljonu EUR apmērā[57]. 2019. gada beigās valstis, kas piedalījās 2014.–2018. gada uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus[58],

[57] Regula (ES) Nr. 561/2014, 4. panta 1. punkts.

[58] No 30 *ECSEL* iesaistītajām valstīm 19 valstis piedalījās 2014. gada konkursā, 21 valsts piedalījās 2015. gada konkursā, 24 valstis – 2016. gada konkursā, 18 valstis – 2017. gada konkursā un 21 valsts – 2018. gada konkursā.

bija parakstījušas līgumsaistības par 763,5 miljoniem EUR un veikušas maksājumus 341,6 miljona EUR apmērā (29,2 % no kopējā prasītajā ieguldījuma). Iesaistīto valstu zemais ieguldījuma līmenis ir saistīts ar to, ka dažas iesaistītās valstis izmaksas saistībā ar kopuzņēmumu *ECSEL* atzīst un ziņo par tām tikai pēc to atbalstīto pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektu pabeigšanas.

3.6.13. Kopuzņēmums *ECSEL* var aprēķināt faktiskos nozares dalībnieku ieguldījumus natūrā tikai tad, kad programmas beigās tas ir apstiprinājis iesaistīto valstu ieguldījumu. Tas izskaidro, kāpēc 2019. gada beigās bija paziņota, bet nebija apstiprināta lielā summa 705,4 miljonu EUR apmērā, ko veidoja nozares dalībnieku ieguldījums natūrā.

3.6.14. Attiecībā uz Kopuzņēmuma 2019. gada budžetu, kas bija pieejams pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, saistību un maksājumu apropriācijas tika izpildītas attiecīgi 100 % un 89 % apmērā. Priekšfinansējuma maksājumi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, kas bija atlasīti no 2018. un 2019. gada uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, veidoja 67 % no gada laikā veikto pamatdarbības maksājumu vērtības.

3.6.15. Ņemot vērā Kopuzņēmuma vajadzības, neizlietotās maksājumu apropriācijas var iekļaut budžetā nākamajos trijos finanšu gados. Kopuzņēmums atkārtoti piešķīra 19 miljonus EUR no neizlietotajām iepriekšējo gadu maksājumu apropriācijām 2019. gada pamatdarbības budžetam, palielinot sākotnējo "Apvārsnis 2020"dotāciju maksājumu budžetu no 163 miljoniem EUR līdz 182 miljoniem EUR. Kopuzņēmums pamatoja līdzekļu pārdali ar to, ka 2019. gadā sagaidāms izmaksu deklarāciju pieaugums saistībā ar 2014. un 2015. gada pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" konkursiem. 2019. gada beigās bija izpildīti 59 % no pārdalītā budžeta.

Apsvērumi par iekšējās kontroles mehānismiem

3.6.16. Kopuzņēmumu *ARTEMIS* un *ENIAC* noslēgtie administratīvie nolīgumi ar attiecīgajām valstu finansēšanas iestādēm joprojām ir spēkā arī pēc šo abu kopuzņēmumu apvienošanas kopuzņēmumā *ECSEL*. Saskaņā ar šiem nolīgumiem kopuzņēmumu *ARTEMIS* un *ENIAC ex post* revīzijas stratēģijas lielā mērā pamatojās uz

to, ka valstu finansēšanas iestādes revidē projektu izmaksu deklarācijas[59]. Kopuzņēmums *ECSEL* ir veicis pasākumus ar mērķi novērtēt valstu finansēšanas iestāžu *ex post* revīziju veikšanu un ir saņēmis valstu finansēšanas iestāžu rakstiskus apstiprinājumus, kuros deklarēts, ka attiecīgās valsts procedūru piemērošana sniedz pamatotu pārliecību par darījumu likumību un pareizību. Tomēr, tā kā valstu finansēšanas iestādes izmanto ļoti atšķirīgas metodes un procedūras, kopuzņēmums *ECSEL* nespēj aprēķināt vienotu ticamu svērto kļūdu īpatsvaru vai atlikušo kļūdu īpatsvaru Septītās pamatprogrammas maksājumiem.

3.6.17. Saistībā ar Septītās pamatprogrammas projektiem kopuzņēmums *ECSEL* 2019. gadā veica maksājumus 20,3 miljona EUR apmērā (2018. gadā: 41 miljona EUR apmērā) jeb 11,2 % (2018. gadā: 22 %) no visiem Kopuzņēmuma veiktajiem pamatdarbības maksājumiem 2019. gadā. Šiem maksājumiem mēs piemērojām atlikušo kļūdu īpatsvaru, ko RTD ĢD bija aprēķinājis visai Septītajai pamatprogrammai, proti, 2019. gada beigās tas bija 3,52 %[60].

3.6.18. Kopuzņēmums ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm. Kopuzņēmumam ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. 2019. gada beigās Kopuzņēmums vēl nebija sācis ieviešanas procesu.

3.6.19. Par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumu *ex post* revīzijām atbild Komisijas Kopējais revīzijas dienests (KRD)[61]. Pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami 2019. gada beigās, Kopuzņēmums ziņoja, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 3 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 1,48 %](dzēšana un galīgie maksājumi)[62]. Savā priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai[63] Komisija uzskatīja, ka "pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības

---

[59] Saskaņā ar *ARTEMIS* un *ENIAC* pieņemtajām *ex post* revīzijas stratēģijām Kopuzņēmumam vismaz reizi gadā ir jāizvērtē, vai no dalībvalstīm saņemtā informācija sniedz pietiekamu pārliecību par veikto darījumu likumību un pareizību.

[60] RTD ĢD 2019. gada darbības pārskats, 36. lpp.

[61] Padomes Regula (ES) Nr. 561/2014, 13. panta 2. punkts.

[62] Kopuzņēmuma *ECSEL* 2019. gada darbības pārskats, III daļa. Iekšējā kontrole.

[63] COM(2011) 809 galīgā redakcija.

projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku. Galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme."

3.6.20. Lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes mēs revidējām izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī. Šīs padziļinātās revīzijas atklāja sistēmiskas kļūdas, kas saistītas ar deklarētajām personāla izmaksām. Galvenie kļūdu cēloņi bija nepareizi aprēķināta stundas likme uzņēmuma īpašniekam un tādu gada stundas likmju izmantošana, kas nebalstījās uz pilnu finanšu gadu.

Apsvērums par citiem jautājumiem

3.6.21. Kopuzņēmumam *ECSEL* ir jāuzlabo iekšējās komunikācijas process, lai apzinātu līdzekļu saņēmējus, kam draud bankrots, un savlaicīgi ziņotu par priekšfinansējumu, kuru ir risks neatgūt. Attiecīgi gada pārskatos varētu būt uzrādīti pārspīlēti lieli priekšfinansējuma aktīvi.

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.6.22. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2017	2017. un 2018. gadā mēs konstatējām ievērojamas nepilnības veidā, kādā tika pārvaldītas administratīvo pakalpojumu iepirkuma procedūras (tostarp nepiemērotas iepirkuma procedūras izvēle, nepilnīga sniedzamo pakalpojumu definēšana, vēla grozījumu parakstīšana).	Ieviests
2017	Reaģējot uz novērtējuma autoru formulētajiem ieteikumiem, Kopuzņēmums sagatavoja rīcības plānu, ko kopuzņēmuma *ECSEL* Valde apstiprināja 2018. gada aprīlī. Rīcības plānā ir iekļauts plašs Kopuzņēmumam īstenojamu darbību spektrs, bet dažas no šīm darbībām jau ir pabeigtas. Lielākā daļa bija jāīsteno 2019. gadā, par dažām tiek uzskatīts, ka tās ir ārpus kopuzņēmuma *ECSEL* darbības jomas.	Ieviešana ir sākta
2018	Galīgajam maksājumam, ko 2018. gadā veica par pakalpojumu līmeņa līgumu ar vienu no trim nozares asociācijām par komunikāciju pakalpojumu sniegšanu un pasākumu rīkošanu, trūka nepieciešamo apliecinošo dokumentu.	Ieviests

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2018	Kopuzņēmums 2018. gadā atklāja, ka nozares dalībniekiem (*AENEAS*) pirms kopuzņēmuma *ECSEL* izveides kopuzņēmums *ENIAC* nebija nosūtījis rēķinus par naudas ieguldījumu administratīvajām izmaksām vairāk nekā viena miljona EUR apmērā. Lai novērstu skaidras naudas trūkumu administratīvajām izmaksām, Kopuzņēmums saņēma vienu miljonu EUR no dalībniekiem kā "nākamo periodu naudas ieguldījumu": 320 000 EUR iemaksāja Komisija, bet 680 000 EUR – nozares dalībnieki. Kopuzņēmumam bez liekas kavēšanās ir jāsagatavo debetnota. Pēcpārbaude 2019. gadā kopuzņēmums *ECSEL* vienojās par maksājumu grafiku stāvokļa noregulēšanai un izdeva pirmo rīkojumu par 549 500 EUR iekasēšanu no *AENEAS*. Saskaņā ar maksājumu grafiku atlikusī summa 550 023 EUR apmērā tiks iekasēta 2020. gadā.	Ieviešana ir sākta

Kopuzņēmuma atbilde

3.6.18. Kopuzņēmums 2020. gada laikā ir sācis pāreju uz jaunu iekšējās kontroles sistēmu (IKS) ar rīcības plānu. Pašlaik kopuzņēmums nosaka iekšējās kontroles uzraudzības kritērijus, pirms vadība tos apstiprina. Pirms pārejas uz jauno IKS pabeigšanas kopuzņēmums ECSEL joprojām pilnībā piemēro un uzrauga savas esošās IKS visaptverošo kopumu.

3.7. Biorūpniecības kopuzņēmums (*BBI*)

Ievads

3.7.1. Biorūpniecības kopuzņēmumu (*BBI*), kurš atrodas Briselē, izveidoja 2014. gada maijā[64] uz desmit gadiem, un tas sāka patstāvīgu darbību 2015. gada 26. oktobrī.

3.7.2. Kopuzņēmums *BBI* ir publiskā un privātā sektora partnerība biorūpniecības nozarē. Tā dibinātāji ir Eiropas Savienība (ES), kuru pārstāv Komisija, un nozares partneri, kurus pārstāv Biorūpniecības konsorcijs (*BIC*).

3.7.3. Galvenie skaitliskie dati par Kopuzņēmumu ir sniegti ***3.7.1. tabulā***[65].

3.7.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Jauno maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	132,5	91,6
Jauno saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	138,6	119,5
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	182,1	118,1
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	141,6	120,9
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	22	23

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

---

[64] Padomes 2014. gada 6. maija Regula (ES) Nr. 560/2014, ar ko izveido kopuzņēmumu *BBI* (OV L 169, 7.6.2014., 130. lpp.).

[65] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.bbi-europe.eu.

Atzinums

3.7.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[66] un budžeta izpildes pārskatus[67] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.7.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.7.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

---

[66] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[67] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.7.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

3.7.8. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērumi par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta izpildi

3.7.9. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu Kopuzņēmumā 2019. gada beigās ir sniegts ***3.7.2. tabulā***.

3.7.2. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *BBI* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības (1)	Papildu pasākumi (2)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (RTD ĢD)	975,0	0,0	975,0	414,6	0,0	0,0	0,0	414,6
Privātā sektora dalībnieki	975,0	1 755,0	2 730,0	13,1	16,8	52,0	916,1	998,0
Kopā	1 950,0	1 755,0	3 705,0	427,7	16,8	52,0	916,1	1 412,6

(1) Summa, kas paredzēta privātā sektora dalībniekiem, ietver minimālo finanšu ieguldījumu pamatdarbībās 182,5 miljonu EUR apmērā.
(2) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.7.10. Kopējā summā, kas 2019. gada beigās bija 916 miljoni EUR un ko veidoja ieguldījumi natūrā papildu pasākumiem, ir iekļauti aptuveni 216 miljoni EUR ieguldījumu natūrā, kuri paziņoti 2019. gadā, bet kuru apstiprināšanas process nebija pabeigts Covid-19 pandēmijas dēļ.

3.7.11. No minimālā naudas ieguldījuma 182,5 miljonu EUR apmērā[68] līdz 2019. gada beigām bija iemaksāti tikai 3,25 miljoni EUR. *BBI* izveides regula[69] tika grozīta, lai ļautu nozares dalībniekiem veikt naudas ieguldījumus projekta līmenī.

---

[68] Kopuzņēmuma *BBI* Statūti, 12. panta 4. punkts (Regulas (ES) Nr. 560/2014 I pielikums).

[69] Padomes 2018. gada 23. janvāra Regula (ES) Nr. 2018/121, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 560/2014, ar ko izveido biorūpniecības kopuzņēmumu.

Neraugoties uz šiem grozījumiem, joprojām pastāv liels risks, ka līdz *BBI* programmas beigām nozari pārstāvošie locekļi nenodrošinās minimālo naudas ieguldījuma summu darbības izmaksu segšanai. Tāpēc Komisija (RTD ĢD) 2018. gada beigās nolēma par 140 miljoniem EUR[70] samazināt Kopuzņēmuma 2020. gada budžetu, kas bija plānots 205 miljonu EUR apmērā.

3.7.12. 2019. gada beigās Kopuzņēmums bija izpildījis tikai 87 % no pieejamām saistību apropriācijām, jo pēc 2019. gada konkursa novērtēšanas to attiecināmo priekšlikumu skaits, kuri ir tiesīgi saņemt finansējumu konkrētā jomā, bija mazāks, nekā gaidīts.

3.7.13. 2019. gada beigās Kopuzņēmums izpildīja 76 % no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem pieejamām maksājumu apropriācijām. Priekšfinansējuma maksājumi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, kas bija atlasīti no 2018. gada uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, veidoja 62 % no gada laikā veikto pamatdarbības maksājumu vērtības.

3.7.14. Ņemot vērā Kopuzņēmuma vajadzības, neizlietotās maksājumu apropriācijas var iekļaut budžetā nākamajos trijos finanšu gados. Neraugoties uz to, ka ar pirmo budžeta grozījumu tika atcelti 18 miljoni EUR, lai kompensētu iepriekšējo gadu maksājumu apropriāciju reaktivizāciju (25,5 miljoni EUR), neizlietoto maksājumu apropriāciju apjoms 2019. gada beigās palielinājās līdz 44 miljoniem EUR. Šo pieaugumu galvenokārt izraisīja projektu negaidītie kavējumi 2019. gadā.

Apsvērumi par iekšējās kontroles mehānismiem

3.7.15. Kopuzņēmums ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm. Kopuzņēmumam ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. 2019. gada beigās Kopuzņēmums bija pabeidzis neatbilstības analīzi, salīdzinot esošās iekšējās kontroles sistēmu un izstrādātos snieguma rādītājus ar visiem jaunajiem iekšējās kontroles principu un saistītajiem raksturlielumiem. Kopuzņēmuma *BBI* Valde pieņēma jauno iekšējās kontroles sistēmu 2020. gada februārī.

[70] Šajā summā ietilpst paziņotā 50 miljonu EUR apturēšana 2017. gada budžetā un 20 miljonu EUR apturēšana 2018. gada budžetā.

3.7.16. Komisijas Kopējais revīzijas dienests (KRD) ir atbildīgs par Kopuzņēmuma veikto pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumu *ex post* revīziju. Pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami līdz 2019. gada beigām, Kopuzņēmums ziņoja, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 0,6 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,47 % (dzēšana un galīgie maksājumi)[71]. Savā priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai[72] Komisija uzskatīja, ka "pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku. Galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme."

3.7.17. Lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes mēs revidējām izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī. Šīs padziļinātās revīzijas atklāja nelielas skaitļos izsakāmas kļūdas, kas saistītas ar deklarētajām personāla izmaksām. Galvenie kļūdu cēloņi bija tādu gada stundu likmju izmantošana, kuru pamatā nebija pabeigts finanšu gads, un pārāk lielas mēneša stundu likmes, jo vienreizēju prēmiju izmaksas nebija sadalītas proporcionāli visa gada garumā.

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.7.18. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

---

[71] Kopuzņēmuma *BBI* 2019. gada darbības pārskats, 198.–203. lpp.

[72] COM(2011) 809 galīgā redakcija.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2017	Reaģējot uz novērtējuma autoru formulētajiem ieteikumiem, Kopuzņēmums sagatavoja rīcības plānu, ko *BBI* Valde apstiprināja 2018. gada martā. Kopuzņēmums kopumā pieņēma ieteikumus un īstenoja vairākus pasākumus, lai risinātu galvenās starpposma novērtējumā minētas problēmas. Rīcības plāns paredz, ka lielākā daļa ieteikumu izpildes pasākumu jāveic 2018. un 2019. gadā.	Ieviests
2018	Kopuzņēmums *BBI* 2018. gadā veica caurskatīšanu, lai atjauninātu tā sastāvā esošo vienību locekļu statusu; šai caurskatīšanai jākļūst par galveno pamatu, kad tiek validēti un apstiprināti nozares dalībnieku ieguldījumi natūrā Kopuzņēmuma pamatdarbībās. Tā uzskatāma par labu praksi un būtu jāveic regulāri.	Ieviests

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2018	No minimālā naudas ieguldījuma 182,5 miljonu EUR apmērā[73] 2018. gada beigās bija iemaksāti tikai 0,8 miljoni EUR. *BBI* izveides regula[74] tika grozīta, lai ļautu nozares dalībniekiem veikt naudas ieguldījumus projekta līmenī. Tomēr joprojām pastāv liels risks, ka līdz *BBI* programmas beigām nozari pārstāvošie locekļi nenodrošinās minimālo naudas ieguldījuma summu darbības izmaksu segšanai. Tāpēc Komisija (RTD ĢD) 2018. gada beigās nolēma par 140 miljoniem EUR[75] samazināt Kopuzņēmuma 2020. gada budžetu, kas bija plānots 205 miljonu EUR apmērā.	Ieviešana ir sākta
2018	2018. gadā rīkotā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus koncepcijas un priekšlikumu klasifikācijas sistēmas īpatnību dēļ viena no abām uzaicinājumā iekļautajām galvenajām tēmām nesaņēma finansējumu, lai gan par abām tika iesniegti atbilstīgi un augsti novērtēti priekšlikumi.	Ieviests

[73] Kopuzņēmuma *BBI* Statūti, 12. panta 4. punkts (Regulas (ES) Nr. 560/2014 I pielikums).

[74] Padomes 2018. gada 23. janvāra Regula (ES) Nr. 2018/121, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 560/2014, ar ko izveido biorūpniecības kopuzņēmumu.

[75] Šajā summā ietilpst paziņotā 50 miljonu EUR apturēšana 2017. gada budžetā un 20 miljonu EUR apturēšana 2018. gada budžetā.

Kopuzņēmuma atbilde

Kopuzņēmums ir iepazinies ar ERP ziņojumu.

3.8. Kopuzņēmums *Shift2Rail* (*S2R*)

Ievads

3.8.1. Kopuzņēmumu *Shift2Rail* (*S2R*), kurš atrodas Briselē, izveidoja 2014. gada jūnijā[76] uz desmit gadiem, un tas sāka patstāvīgu darbību 2016. gada 24. maijā.

3.8.2. Kopuzņēmums *S2R* ir publiskā un privātā sektora partnerība dzelzceļa nozarē. Dibinātāji ir Eiropas Savienība (ES), ko pārstāv Komisija, un dzelzceļa nozares partneri (galvenās ieinteresētās personas, tostarp dzelzceļa aprīkojuma ražotāji, dzelzceļa uzņēmumi, infrastruktūras pārvaldītāji un pētniecības centri). Citi tiesību subjekti var piedalīties Kopuzņēmumā kā asociētie locekļi.

3.8.3. Galvenie skaitliskie dati par Kopuzņēmumu ir sniegti ***3.8.1. tabulā***[77].

3.8.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Jauno maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	61,8	69,4
Jauno saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	79,1	80,9
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	81,6	81,6
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	83,1	84,8
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	23	22

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti. Aprēķinā netika iekļauts līgumdarbinieks, kas 2019. gada beigās tika pieņemts darbā uz vienu gadu, lai aizstātu pagaidu darbinieku ilgtermiņa slimības atvaļinājumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

[76] Padomes 2014. gada 16. jūnija Regula (ES) Nr. 642/2014, ar ko izveido kopuzņēmumu *Shift2Rail* (OV L 177, 17.6.2014., 9. lpp.).

[77] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.shift2rail.org.

Atzinums

3.8.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[78] un budžeta izpildes pārskatus[79] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.8.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.8.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

---

[78] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[79] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.8.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

3.8.8. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērumi par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta izpildi

3.8.9. Pārskats par dalībnieku ieguldījumu Kopuzņēmumā 2019. gada beigās ir sniegts ***3.8.2. tabulā***.

3.8.2. tabula. Dalībnieku ieguldījums kopuzņēmumā *S2R* (miljoni EUR)

	Dalībnieku ieguldījums (saskaņā ar izveides regulu)			Dalībnieku ieguldījums (31.12.2019.)				
Dalībnieki	Pamatdarbības	Papildu pasākumi (1)	Kopā	Naudā	Natūrā – apstiprināts	Natūrā – paziņots, bet neapstiprināts	Natūrā – papildu pasākumiem	Kopā
ES (MOVE ĢD)	398,0	0,0	398,0	221,7	0,0	0,0	0,0	221,7
Privātā sektora dalībnieki	350,0	120,0	470,0	8,2	68,6	74,6	182,5	333,9
Kopā	748,0	120,0	868,0	229,9	68,6	74,6	182,5	555,7

(1) Papildu pasākumi neietilpst ERP revīzijas tvērumā.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

3.8.10. 2019. gada beigās Kopuzņēmums izpildīja attiecīgi 100 % un 88 % no saistību un maksājumu apropriācijām, kas bija pieejamas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem. Priekšfinansējuma maksājumi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, kas bija atlasīti no 2019. gada uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, veidoja 65 % no gada laikā veikto pamatdarbības maksājumu vērtības.

Apsvērumi par iekšējās kontroles mehānismiem

3.8.11. Kopuzņēmums ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm. Tā kā Kopuzņēmums ir ES struktūra, tam ir jāievieš Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma (IKS), kas balstās uz 17 iekšējās kontroles principiem. 2019. gada beigās Kopuzņēmums

jau bija pabeidzis neatbilstības analīzi, pamatojoties uz esošo iekšējās kontroles sistēmu, un izstrādājis rādītājus, lai novērtētu jauno iekšējās kontroles principu un saistīto raksturlielumu efektivitāti.

3.8.12. Komisijas Kopējais revīzijas dienests (KRD) ir atbildīgs par Kopuzņēmuma veikto pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumu *ex post* revīziju. Pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami 2019. gada beigās, Kopuzņēmums ziņoja, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 1,54 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,91 % (dzēšana un galīgie maksājumi)[80]. Savā priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai[81] Komisija uzskatīja, ka "pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku. Galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme."

3.8.13. Lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes mēs revidējām izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī. Šīs padziļinātās revīzijas atklāja nelielas skaitļos izsakāmas kļūdas, kas saistītas ar deklarētajām personāla izmaksām. Galvenie kļūdu cēloņi bija darba stundas, kas deklarētas brīvdienās, un vienības likmju izmantošana, iekļaujot aplēstus elementus, kas ievērojami atšķīrās no faktiskajām vienības likmēm.

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.8.14. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

---

[80] Kopuzņēmuma *S2R* 2019. gada darbības pārskats, 162. lpp.

[81] COM(2011) 809 galīgā redakcija.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2017	Stāvoklis 2017. gada beigās liecināja, ka svarīgākie iekšējās kontroles standarti lielā mērā ir ieviesti, lai gan 2018. gadā atliek pabeigt dažas darbības.	Ieviests
2017	Reaģējot uz novērtējuma autoru formulētajiem ieteikumiem, Kopuzņēmums sagatavoja rīcības plānu, ko Valde pieņēma 2018. gada 28. jūnijā. Lai gan ne visus starpposma novērtējuma ieteikumus varēs ieviest pašreizējās finanšu shēmas ietvaros, dažas rīcības plānā ietvertās darbības jau ir sāktas, bet citas saskaņā ar to veidu un pašreizējo tiesisko regulējumu paredzēts īstenot no 2018. gada līdz 2020. gadam.	Ieviešana ir sākta
2018	Lai vēl vairāk pilnveidotu fiksētas summas finansējuma shēmu, Kopuzņēmumam ir jāturpina uzlabot finanšu datu ticamība savā saņēmēju datubāzē un novērtējuma kopsavilkuma ziņojumā jāizklāsta finanšu ekspertu svarīgākie komentāri.	Ieviests

Kopuzņēmuma atbilde

Kopuzņēmums ir iepazinies ar ERP ziņojumu.

Kopuzņēmums, kas darbojas *Euratom* ietvaros

3.9. *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotais Eiropas kopuzņēmums (*F4E*)

Ievads

3.9.1. *ITER*[82] un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidoto Eiropas kopuzņēmumu (kopuzņēmums *F4E*) nodibināja 2007. gada martā[83] uz 35 gadiem. Galvenās kodolsintēzei paredzētās iekārtas bija jāizveido Kadarašā, Francijā, bet Kopuzņēmuma administrācija atrodas Barselonā.

3.9.2. Kopuzņēmuma dibinātāji dalībnieki ir *Euratom*, kuru pārstāv Komisija, *Euratom* dalībvalstis un Šveice, kas ar *Euratom* ir noslēgusi sadarbības nolīgumu.

---

[82] *International Thermonuclear Experimental Reactor* – Starptautiskais eksperimentālais kodoltermiskais reaktors.

[83] Padomes 2007. gada 27. marta Lēmums 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas kopuzņēmumu ITER un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības (OV L 90, 30.3.2007., 58. lpp.), kas grozīts ar Padomes 2013. gada 13. decembra Lēmumu 2013/791/Euratom (OV L 349, 21.12.2013., 100. lpp.) un Padomes 2015. gada 10. februāra Lēmumu (Euratom)° 2015/224 (OV L 37, 13.2.2015., 8. lpp.).

3.9.3. Galvenie skaitliskie dati par kopuzņēmumu *F4E* ir sniegti ***3.9.1. tabulā***[84].

3.9.1. tabula. Kopuzņēmuma galvenie skaitliskie dati

	2019	2018
Maksājumu apropriāciju budžets (miljoni EUR)	721,1	794,8
Saistību apropriāciju budžets (miljoni EUR)	689,5	649,9
Pieejamais maksājumu budžets (miljoni EUR) ([1])	761,2	847,4
Pieejamais saistību budžets (miljoni EUR) ([1])	729,7	706,2
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī ([2])	439	442

([1]) Pieejamais budžets ietver iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, ko Kopuzņēmums ir ieskaitījis atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam.

([2]) Pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki un norīkotie valstu eksperti.

Avots: Kopuzņēmuma sniegtie dati.

Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija

Atzinums

3.9.4. Mēs revidējām

a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus[85] un budžeta izpildes pārskatus[86] par 2019. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

---

[84] Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē www.f4e.europa.eu.

[85] Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

[86] Budžeta izpildes pārskatos apkopotas visas budžeta operācijas un ietverti skaidrojumi.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

3.9.5. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019 gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma Finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

3.9.6. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

3.9.7. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2019. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Apstākļu akcentējums

3.9.8. Nenonākot pretrunā iepriekš paustajiem atzinumiem, mēs vēlamies vērst uzmanību uz turpmāk minētajiem apstākļiem. *ITER* Padome[87] 2016. gada novembrī apstiprināja jaunu *ITER* projekta pamatscenāriju. Jaunajā *ITER* pamatscenārijā paredzēta "Pirmās plazmas" stadijas pabeigšana[88], kā arī darbības fāzes sākšana 2025. gadā un celtniecības fāzes pabeigšana 2035. gadā. Saskaņā ar aplēsēm 2010. gadā izstrādātajā iepriekšējā pamatscenārijā celtniecības fāze tiktu pabeigta 2020. gadā[89]. Jaunais pamatscenārijs ir uzskatāms par agrāko tehniski iespējamo termiņu[90].

3.9.9. Kopuzņēmums *F4E* pārrēķināja savu ieguldījumu projekta celtniecības fāzē un to noteica 12 miljardu EUR apmērā (2008. gada vērtībās), proti, palielināja salīdzinājumā ar 6,6 miljardiem EUR (2008. gada vērtībās), ko ES Padome bija apstiprinājusi 2010. gadā[91]. Šajā aplēsē nav paredzēta rezerve, lai gan Komisija ierosināja, ka būtu noderīgi paredzēt 24 mēnešu rezervi saistībā ar laika grafika izpildi un 10–20 % rezervi saistībā ar budžeta vajadzībām[92].

3.9.10. ES Padome 2018. gada aprīlī[93] pilnvaroja Komisiju *Euratom* vārdā apstiprināt jauno *ITER* pamatscenāriju un atkārtoti apliecināja apņemšanos darīt pieejamus līdzekļus nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) robežās, neskarot turpmākās sarunas par DFS, kurās tiks precizēts finansējums nākotnē[94].

3.9.11. Kaut arī ir veikti pasākumi, lai labāk pārvaldītu un kontrolētu Kopuzņēmuma ieguldījumu projekta celtniecības fāzē, joprojām pastāv risks, ka izmaksas pieaugs vēl vairāk un ka projekta īstenošana varētu aizkavēties salīdzinājumā ar tagad apstiprināto pamatscenāriju.

3.9.12. 2020. gada 31. janvārī Apvienotā Karaliste izstājās no ES un *Euratom*. Pārejas periods sarunām par jaunu partnerības nolīgumu ar *Euratom* beidzas 2020. gada 31. decembrī. Šo sarunu iznākums varētu ievērojami ietekmēt kopuzņēmuma *F4E* un *ITER* projekta darbības pēc 2020. gada.

---

87 19. *ITER* Padome 2016. gada 16. un 17. novembrī. *ITER* Padome ir *ITER* starptautiskās organizācijas pārvaldības struktūra.

88 Pirmās plazmas stadija ir kodolsintēzes iekārtas izbūves etaps, kas ļauj testēt iekārtas galvenos komponentus; šajā posmā sākas darbības fāze.

89 COM(2010) 226 galīgā redakcija, 4.5.2010.

90 Kā atzīmēts neatkarīgās Pārbaudes grupas 2016. gada 31. oktobra piektajā ikgadējā novērtējumā un kopuzņēmuma *F4E* projektu vadītāja 2016. gada decembra ziņojumā Valdei.

91 Padomes 2010. gada 7. jūlija secinājumi par *ITER* statusu (atsauce: 11 902/10).

92 COM(2017)319 final, 14.6.2017. (kam pievienots Komisijas dienestu darba dokuments SWD(2017) 232 final, 14.6.2017.), 5. nodaļa "*ITER* — turpmākā virzība".

93 ES Padomes 2010. gadā apstiprinātie 6,6 miljardi EUR (2008. gada vērtībās) pašlaik ir maksimālais Kopuzņēmuma izdevumu apjoms līdz 2020. gadam.

94 Eiropas Savienības Padome, dokuments 7881/18, pieņemts 2018. gada 12. aprīlī.

3.9.13. Turpmākie apsvērumi nav pretrunā ERP sniegtajam atzinumam.

Apsvērumi par budžeta un finanšu pārvaldību

3.9.14. Galīgajā 2019. gada budžetā, kurš bija pieejams izpildei, bija 729,7 miljoni EUR saistību apropriācijās un 761,2 miljoni EUR maksājumu apropriācijās. Saistību un maksājumu apropriāciju izpildes līmenis attiecīgi bija 99,8 % un 97,1 %.

3.9.15. 2019. gadā budžets 3.4. nodaļā "Citi pamatdarbības izdevumi" palielinājās par 85 % līdz 7,4 miljoniem EUR salīdzinājumā ar 2018. gadu. Šo budžeta pozīciju izmanto dažādām izdevumu kategorijām (piemēram, izdevumiem par līgumdarbiniekiem un iekšējiem cilvēkresursiem, komandējumu izdevumiem un izdevumiem par juridisko atbalstu u. tml.). Lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti budžeta pārredzamības un specifikācijas principi, katrai izdevumu kategorijai ir jāizveido atsevišķa budžeta nodaļa.

Apsvērumi par publisko iepirkumu

3.9.16. Vienā lielas vērtības iepirkuma procedūrā sākotnēji publicētie laika grafiki un termiņi nebija reāli, jo tajos nebija ņemta vērā paša procesa (piemēram, apmeklējumu uz vietas) vai līguma sarežģītība.

3.9.17. Attiecībā uz novērtēšanas procesu jānorāda, ka vienā gadījumā administratīvais slogs, kāds rodas, lai pierādītu līdzvērtību īpašajam sertifikātam, kas nepieciešams kā daļa no atlases kritērijiem, var atturēt potenciālos darbuzņēmējus, kuriem ir līdzvērtīgi sertifikāti, iesniegt piedāvājumu.

Apsvērumi par pareizu finanšu pārvaldību un sniegumu

3.9.18. Pamatojoties uz ES Padomes pieprasījumu, kopuzņēmumu *F4E* katru gadu novērtē ārēju ekspertu komisija. Starp 2019. gada novērtējuma galvenajām jomām cita starpā bija cilvēkresursu pārvaldība[95]. Ekspertu komisija konstatēja vairākas problēmas un riskus augstākā līmeņa vadības un korporatīvās kultūras līmenī. Ja šī situācija paliks neatrisināta, tā varētu negatīvi ietekmēt darbinieku sniegumu.

[95] Neatkarīgas Pārbaudes grupas astotais ikgadējais kopuzņēmuma *F4E* novērtējums (2019. gada 28. novembris).

3.9.19. Tā kā štatu sarakstā paredzēto darbinieku skaits ir ierobežots, kopuzņēmums *F4E* arvien vairāk izmanto līgumdarbiniekus vai iekšējus resursus, turklāt arī tādiem amatiem, kas kopuzņēmumam *F4E* uzskatāmi par galvenajiem kompetences un atbildības ziņā (piemēram, Kodoldrošības nodaļa). 2019. gadā šo resursu līmenis jau sasniedza aptuveni 62 % no Kopuzņēmuma štata darbiniekiem[96]. Kopuzņēmuma *F4E* cilvēkresursu vadības rīcībā nav atjauninātas informācijas par šo resursu lielumu, jo pārvaldība notiek decentralizēti – nodaļas vai direkcijas līmenī. Šāds stāvoklis Kopuzņēmumam rada nozīmīgu risku saistībā ar pamatkompetenču saglabāšanu, neskaidru pārskatatbildību, iespējamiem juridiskiem strīdiem un zemāku darbinieku efektivitātes līmeni decentralizētās pārvaldības dēļ. Turklāt izmaksas par iekšēji norīkotajiem darbiniekiem tiek apmaksātas no 3.4. nodaļas "Citi pamatdarbības izdevumi" kopā ar dažādām citām pamatdarbības izmaksām, bet tas ir pretrunā budžeta specifikācijas un pārredzamības principiem (sk. arī ***3.9.15***. punktu).

3.9.20. 2019. gadā kopuzņēmuma *F4E* Valde iecēla *ad hoc* darba grupu, lai tā caurskatītu kopuzņēmuma *F4E* ziņošanas sistēmu un ierosinātu vajadzīgās izmaiņas. Šī darba grupa ierosināja ieviest jaunu iegūtās vērtības pārvaldības (*Earned Value Management – EVM*) sistēmu, kuru kopuzņēmuma *F4E* Valde apstiprināja 2019. gada aprīlī[97]. Tomēr ierosinātā *EVM* sistēma neņem vērā visus neatkarīgo ekspertu ieteikumus[98] un nesniedz skaidru informāciju par to, kāds tehniskais progress ir panākts attiecībā pret izmaksām, kas līdz šim radušās saistībā ar kopuzņēmuma *F4E* kopējiem pienākumiem panākt, lai *ITER* projektam būtu rezultāti. Ņemot vērā to, cik svarīga snieguma izsekošanai ir jaunā *EVM* sistēma, ir būtiski, lai kopuzņēmums *F4E* uzraudzītu tās efektivitāti ieviešanas posmā un informētu Valdi ikreiz, kad rodas nozīmīgas problēmas.

Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

3.9.21. Pārskats par koriģējošiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar ERP apsvērumiem, kuri formulēti iepriekšējos gados, ir izklāstīts ***pielikumā***.

---

[96] Astotajā ikgadējā kopuzņēmuma *F4E* novērtējumā, ko sagatavoja neatkarīga Pārbaudes grupa (2019. gada 28. novembris), ekspertu komisija lēsa, ka kopuzņēmums *F4E* pamatuzdevumiem nolīga 289 ārējus darbiniekus papildus 2019. gada štatu sarakstā paredzētajam maksimālajam skaitam, kas bija 464 štata darbinieki.

[97] Kopuzņēmuma *F4E* Valde, nr. 43, 2019. gada 5. aprīlis.

[98] Neatkarīgas Pārbaudes grupas septītais ikgadējais novērtējums (2018. gada 30. novembris), 30. un 31. lpp.

Pielikums. Iepriekšējos gados formulēto apsvērumu pēcpārbaude

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2018	Tā kā 2017. gada budžeta plānošanas procesā tika pieļauti nopietni trūkumi, 2017. un 2018. gadā faktiski nepieciešamais finansējums maksājumu apropriācijām ievērojami pārsniedza tām atvēlēto summu sākotnējos budžetos. 2018. gadā Kopuzņēmumam papildu vajadzīgās maksājumu apropriācijas sasniedza 160,7 miljonus EUR (jeb par 25 % vairāk nekā sākotnējais 2018. gada budžets[99]).	Ieviests
2018	Kopuzņēmums *F4E* 2018. gadā veica noregulējošu maksājumu, pārskaitot vienu miljonu EUR no administratīvā budžeta saistībā ar personāla darba braucienu maksājumiem (1.3. nodaļa "Komandējumi un darba braucieni") uz pamatdarbības budžetu (3.4. nodaļa "Citi pamatdarbības izdevumi"); tie bija jau atļauti un pārbaudīti maksājumi. Tomēr, veicot noregulējošo maksājumu, netika ievērots budžeta specifikācijas princips.	Neattiecas

[99] Sākotnējais kopuzņēmuma *F4E* 2018. gada budžets, ko Valde pieņēma 2017. gada 1. decembrī, bija 634,1 miljons EUR

Gads	ERP komentāri	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests / ieviešana ir sākta / ieviešana nav sākta / neattiecas)
2018	Direktora pieņemtais lēmums pārcelt nodarbināšanas vietu no Barselonas uz Kadarašu vienam no nesen pieņemtajiem galvenajiem vadošajiem darbiniekiem nebija pienācīgi dokumentēts[100], lai pamatotu atalgojuma papildu izmaksas, ko izraisīja atšķirīgs korekcijas koeficients[101].	Neattiecas
2018	Kopuzņēmums 2018. gada beigās joprojām izmantoja *ITER* kredītpunktu sistēmu kā pamatu projekta virzības uzraudzībai, lai gan Valdes norīkotie ārējie eksperti vairākos secīgos gada novērtējumos ieteica ieviest iegūtās vērtības pārvaldības (*Earned Value Management*, *EVM*) sistēmu, kura atspoguļo tehnisko vai fizisko progresu līdz ar izmaksām, kas radušās, un izdevumiem saistībā ar panākto progresu. 2018. gadā eksperti atkal uzsvēra, ka galvenais ieguvums, ko sniedz šī sistēma, ir iespēja iegūt skaidru priekšstatu par sasniegto[102], un viņi atkārtoja prasību ieviest tādu darbības rezultātu mērīšanas sistēmu, kas piesaistīta finansiālai un tehniskai virzībai, nevis izmantot *ITER* kredītpunktus. Rezultātā Valde iecēla iekšēju *ad hoc* darba grupu, kuras uzdevums ir pārskatīt kopuzņēmuma *F4E* ziņošanu par darbības rezultātiem.	Neattiecas

[100] 2018. gada decembrī Valde uzsvēra, ka kopuzņēmumam *F4E* ir rūpīgi jāuzrauga administratīvās izmaksas saskaņā ar prasību ierobežot izmaksas, kura pausta Padomes 2018. gada 12. aprīļa secinājumos (Eiropas Savienības Padome, 7881/18).

[101] Valsts korekcijas koeficients Spānijai (Barselonai) ir 91,7 %, bet Francijai (Kadarašai) tas ir 116,7 %.

[102] Neatkarīgas Pārbaudes grupas septītais ikgadējais novērtējums (2018. gada 30. novembris).

Kopuzņēmuma atbilde

3.9.15. F4E izveidos 3.4. nodaļas sadalījumu, izveidojot īpašu budžeta pozīciju, kurā tiks iekļautas piesaistītu ārējo resursu izmaksas, sākot no 2021. gada budžeta. Visi citi administratīvie pamatdarbības izdevumi joprojām tiks apkopoti 3.4. nodaļā, ņemot vērā, ka to apjoms ir ļoti mazs salīdzinājumā ar pamatdarbības izdevumu apjomu. Izmaiņas šajā nodaļā ir rezultāts tādu dažādu darbību īstenošanai, kuru mērķis ir uzlabot resursu pārvaldību un budžeta specifikācijas principa ievērošanu.

3.9.16. F4E piekrīt, ka plānotais iepirkuma grafiks patiešām bija problemātisks, bet atbilstošs regulatīvajām prasībām, un ka tas ir veicis visu iespējamo, lai aizsargātu godīgu un pārredzamu konkurenci.

3.9.17. Attiecībā uz pierādījumu par līdzvērtīgumu īpašajai sertifikācijai atlases kritērijos F4E prasības pamatā bija kodoliekārtu tiesiskais regulējums ITER iekārtai saskaņā ar Francijas tiesību aktiem, kuri nosaka, ka šādai sertifikācijai ir jābūt. F4E mazināja ietekmi uz konkurenci, ļaujot izmantot līdzvērtīgas sertifikācijas. Tā kā F4E nevarēja iepriekš izvērtēt potenciāli līdzvērtīgas sertifikācijas dalībvalstīs vai visā pasaulē, līdzvērtīgas sertifikācijas iesniegšana bija pretendentu ziņā.

3.9.18. Identificētās uzlabojumu jomas ir saistītas ar korporatīvo kultūru, personāla iesaisti un uzticamības aspektiem. Vadība rīkojas, ieviešot visaptverošu līderības attīstības programmu, kas ietver kvalifikācijas celšanu un pilnīgu atgriezenisko saiti starp citiem pasākumiem, kā to ieteikuši novērtētāji. Tas vēl vairāk uzlabos F4E efektivitāti un korporatīvo kultūru. Šie aspekti parasti attīstās lēnām, taču vadība cer, ka pakāpeniskie, bet pastāvīgie uzlabojumi, kas atspoguļojas personāla iesaistes apsekojumu rezultātos kops 2014. gada, turpināsies.

3.9.19. Budžetā noteiktie ierobežojumi attiecībā uz štata darbiniekiem, kā paredzēts F4E štatu sarakstā, patiešām ir daudz mazāki par ITER projekta vajadzībām. Vajadzība pēc ārējiem resursiem ir saistīta ar dažādiem riskiem, kurus F4E pārvalda saskaņā ar tā:

i) resursu stratēģiju,

ii) visaptverošo riska analīzi un

iii) tā valdes apstiprināto riska mazināšanas rīcības plānu.

Dažādās darbības, kas paredzētas saskaņā ar šo riska pārvaldības programmu (sākta 2020. gada aprīlī), pievēršas Eiropas Revīzijas palātas minētajiem jautājumiem un nodrošina aizsardzības pasākumus, ko par pietiekamiem uzskata arī pārvaldes struktūra, kura atbild par administratīvo un pārvaldības pārraudzību. Izmaksu un

ieguvumu analīze un salīdzinošā izvērtēšana, ko pieprasīja Administrācijas un pārvaldības komiteja par 2020. gada novembri, arī ļaus veikt informētas un pārredzamas apspriedes par vajadzību vai nu palielināt F4E paļaušanos uz ārējiem resursiem, vai piešķirt KU projektam vajadzīgos likumiskos resursus.

3.9.20. F4E atzīmē, ka ieviestā EVM sistēma bija rezultāts plašai mijiedarbībai ar daudzgadu plānošanas (MAP) ekspertu ad-hoc grupu (AHG). Tā ietvēra intensīvu analīzi un apspriedes par dažādu pieeju priekšrocībām, kā arī vairākus prototipēšanas izmēģinājumus. MAP AHG galu galā izlēma par EVM pieeju, ko vēlāk apstiprināja valde, un tagad notiek stabila ražošana. Ir vērts atzīmēt saistīto MAP AHG ieteikumu: "Teorētiskie EVM pasākumi nav ieteicami F4E īpašo iezīmju dēļ un ņemot vērā centienu apjomu, kāds būtu nepieciešams to īstenošanai. Tā vietā EVM pasākumi būtu jāizmanto, lai uzraudzītu F4E darbības rezultātus."

F4E uzskata, ka tas ir pilnībā izpildījis valdes apstiprinātos MAP AHG lēmumus. Šī sistēma pilnībā atbilst pārvaldes vajadzībām uzraudzīt F4E darbības rezultātus, un tāpēc F4E uzskata, ka turpmāka rīcība nav nepieciešama.

Šo ziņojumu 2020. gada 6. oktobrī Luksemburgā pieņēma IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Alex BRENNINKMEIJER*.

Revīzijas palātas vārdā –

priekšsēdētājs
Klaus-Heiner LEHNE

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2020. gads

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku īsteno ar Eiropas Revīzijas palātas Lēmumu Nr. 6–2019 par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piem., individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence. Tas nozīmē, ka atkalizmantošana ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas izmaiņas. Atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt dokumentu sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jums ir jānoskaidro papildu tiesības, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piem., attiecībā uz ERP darbinieku fotoattēliem, vai ja tas ietver trešās personas darbu. Ja atļauja ir saņemta, tā atceļ iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, jums var būt jāprasa atļauja tieši autortiesību īpašniekiem.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā un jums nav licencēti.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

Eiropas Revīzijas palātas logotipa izmantošana

Eiropas Revīzijas palātas logotipu nedrīkst izmantot bez Eiropas Revīzijas palātas iepriekšējas piekrišanas.